

Kardinálovi pápeži

Jubilujúci kardinál
Jozef Tomko spomína
na svoju službu pre
siedmich pápežov

str. 2

Bezlimitná pavela

O astrológii
so slovenským
astronómom
Petrom Verešom

str. 9

Oživiť kresťanské hodnoty

S laureátom Ceny
Fra Angelica
Antonom Hykischom
nielen o literatúre

str. 16

Carpe diem

Hedonistické heslo, ktoré zachvátilo priam celý svet. Heslo, ktoré sa stáva skoro až povinnou výbavou vrah moderného človeka. Veď to poznáte – vari si dám rukáv odtrhnúť, keď je príležitosť? A tak si užívame. Jediná miera je nemať mieru...

„Keď spoločnosť stráca zmysel svojej existencie, v túžbe nájsť liek proti emocionálnej prázdnote, vrhne sa zúriavo na sex,“ povedal slávny rakúsky psychoterapeut Viktor Frankl. A to sa práve deje. Spoločnosť začína pretvárať sex, ktorý bol doteraz niečím skoro posvätným, k niečomu, čím by nikdy nemal byť – odpoveďou na vnútornú prázdnotu človeka.

Už dňa. Do prasknutia vybičované zmysly a nervy sa stali krédom dnešných dní. Ale pri tom užívaní sme akosi otupeli. Nakazili sme sa ako lane, čo chodia k zamorenej studni. A tak nás ani neprekvapí, že sa Desatoro zredukovalo podľa okamžitej potreby. Mnohí začali k nemu pristupovať ako k švédskym stolom a vyberajú si z neho len to, čo im chutí. To ostatné je len „stredoveký predsudok“. Ozývajú sa stále silnejšie hlasy, aby Cirkev zmenila svoje doterajšie postoje, povolila sobáš homosexuálov, aby homosexualitu Cirkev vyhlásila za prirodzenú a vo všetkom rovnocennú s heterosexualitou. Známy psychiater a diakon, premonštrát Max Kašparů na to hovorí: „Isto, diskutovať sa dá o všetkom a vždy. Prečo teda ne- diskutovať medzi matematikmi a fyzikmi o zmene Pytagorovej vety alebo Archimedovho zákona? Nechcelo by to inováciu?“

Zdá sa, že mnohí politici a aktivisti iróniu Maxa Kašparů zobrali vážne. Tradičné hodnoty a morálku označujú za stereotyp, mužskosť a ženskosť dokonca za rodový stereotyp. A keďže stereotyp znamená pevný, ustálený, nemenný stav, tak poďme to zmeniť! Preč so zdravým rozumom, carpe diem! A ak sa to niekomu nepáči, treba ho vyhlásiť za netolerantného spiatocníka. Ba čo viac – ak „kresťanský bigot“ (U. Lunacek) povie, že názory a ciele Edit Estrely, Ulriky Lunacek a spol. sú proti zdravému rozumu, môže až porušiť zákon. Čo zákon – priam ľudské práva!

Mal veru pravdu starý dobrý Gilbert K. Chesterton, keď povedal: „V súčasnej dobe je veľkým hrdinstvom hlásať normalnosť...“

PAVOL PRIKRYL

Myšlienka čísla:

**Ateizmus, ktorý popiera skutočnosť Boha,
nie je dôkaz, že Boh nejestvuje. Je iba prianím,
aby nejestvoval.**

Kardinál Ján Ch. Korec

Enrico Santana: Sedem smrteľných hriechov

**Milí čitatelia,
chcem sa Vám aj touto cestou poďakovať za
Vaše rozhodnutie objednať si časopis VOX.
Zároveň Vás chcem poprosiť, aby ste pri
platbách uviedli svoje meno a redakcii
oznámili mailovú adresu, na ktorú chcete
dostávať časopis. Kto tak neurobil, nech,
prosím, kontaktuje redakciu.**

Pavol Prikryl, šéfredaktor

Kardinál Jozef Tomko spomína na svoju službu Cirkvi počas pontifikátu siedmich pápežov

Kardinálovi pápeži

V marci tohto roku (11. 3.) sa kardinál **JOZEF TOMKO** dožíva významného životného jubilea. Pre Vatikánsky rozhlas sa zamyslel nad svojou službou pre siedmich nástupcov sv. Petra.

Snímka: archív

Ked' sa s Božou pomocou čochvíľa dožívam veku deväťdesiatich rokov, tak je len prirodzené, že sa pozerám na minulosť. Najviac rokov som strávil v Ríme, „v tieni svätopeterskej kupoly“, v službe nástupcov sv. Petra na čele Katolíckej cirkvi.

Od 24. novembra 1945 sa Rím stal mojím stálym domovom, najprv ako študenta na rímskych univerzitách, kde som neskôr aj prednášal ako mimoriadny profesor, potom ako druhého vicerektora v Pápežskom kolégiu sv. Jána Nepomuckého; v roku 1961 som nastúpil službu na kongregáciách pre učenie viery a pre biskupov, roku 1979 ma Ján Pavol II. vymenoval za generálneho tajomníka Synody biskupov a vysvätil ma za arcibiskupa, následne v máji 1985 som sa stal prefektom Kongregácie pre evanjelizáciu národov a kardinálom. Už keď som bol od roku 2001 „na penzii“, viedol som malý Pápežský komitát pre medzinárodné eucharistické kongresy a mal som aj niektoré zvláštne poslania.

Spomínam to preto, aby som poukázal, aké udalosti som v Ríme prežíval a aké rôznorodé úlohy som vykonával v službách siedmich pápežov za môjho čoskoro sedemdesiat-ročného rímskeho pobytu.

OBRANCA MESTA

Ako na mladého seminaristu zapôsobil na mňa mohutným dojmom pápež **Pius XII.**, keď ho v slávnostnom sprievode priniesli na stoličke do Baziliky sv. Petra za zvuku Gounodovej pápežskej hymny. Eugenio Pacelli pochádzal z rímskej vázenej rodiny a šľachetnosť mal priam v povahe. Jeho štíhla postava, asketická tvár so živými očami a s miernym úsmevom, dodávali celej oslave posvätný ráz. Rimania nemohli zabudnúť, že po bombardovaní rímskej

štvrťi a Baziliky sv. Vavrinca, Pius XII. sa objavil ako ich biskup medzi ustrašenými ovečkami. Cez vojnu zachráňoval Židov, dal príkaz skryť prenasledovaných v kláštoroch. Zaslúžil si názov „*defensor Civitatis*“, „*obranca Mesta*“, to je Ríma. Jeho prejavy na nabitom Námestí sv. Petra, ktoré predniesol vždy bez papiera zvonivým hlasom, zapalovali a posmeľovali v dobe, keď na taliansku verejnosť tlačila zvnútra najsilnejšia komunistická strana v Európe a zvonku socialistický blok.

Pápež listoval v knihe fotografií Vysokých Tatier zo slovenskej i poľskej strany a k jednotlivým končiarom mal svoje poznámky. On po poľsky, ja po východniarsky, pričom sa okolostojaci kolegovia len divili.

Veľá Židov z cudziny aj z Izraela mu prichádzalo ďakovať za pomoc a záchranu. Až ku koncu jeho pontifikátu vyšiel nemecký literát Hochhut s falošnou obžalobou proti Piovi XII. v dráme *Stellvertreter (Zástupca)*, že sa málo zasadil za Židov a že bol celkove necitlivý. Môžem však dosvedčiť z vlastnej skúsenosti, že ľudia odchádzali po krátkom rozhovore s pápežom dojatí, aj so slzami v očiach. Aj k nám bol veľmi milý, keď som viedol k nemu púť amerických Slovákov alebo skupinu kňazov.

KONCILOVÍ PÁPEŽI

Po Piovi XII. bol roku 1958 zvolený už takmer sedemdesiatšesťročný Angelo Roncalli; vybral si meno

Ján XXIII. Bol pápežom nie celých päť rokov, mal otcovské srdce, ako to ukázal aj našej skupine kňazov odchovancov Nepomucena. Rimanov si získal najmä svojim krátkym prejavom večer po návrate z apoštolskej cesty, keď z okna vatikánskeho paláca za svitu mesiaca pozdravil zástup a prosil veriacich, aby odovzdali bozk od pápeža svojim deťom. Prešiel do histórie ako „*papa buono*“, ale predovšetkým tým, že mal odvahu zvolať Druhý vatikánsky koncil. Roku 2000 bol blahoslavený a v apríli tohto roku bude kanonizovaný spolu s Jánom Pavlom II.

Po ňom nastúpil v júni 1963 šesťdesiatšesťročný milánsky arcibiskup Giovanni Battista Montini, s pápežským menom **Pavol VI.**, ktorý dlhé roky predtým pracoval v ústrednej správe Cirkvi vo Vatikáne. Človek vysokej inteligencie a jemnej povahy, ktorý priviedol k zakončeniu Druhý vatikánsky koncil. Vážili si ho tak vzdelaní ľudia, ako nám to prejavil jeho priateľ filozof Jean Guitton, ale aj jednoduchí veriaci. Jeho prejavy mali vysokú úroveň, ale keď odložil papier, jeho slová získali oheň a zápal pastiera. Mám vzácnu spomienku na jeho slová, ktorými ma prijal ako nového podsekretára Kongregácie pre biskupov.

POLSKO-VÝCHODNIARSKY

Usmievavý pápež **Ján Pavol I.**, Albino Luciani, bol pred zvolením za pápeža v roku 1978 generálnym vikárom v Bellune, potom biskupom vo Vittorio Veneto a patriarchom v Benátkach. Bol vždy veľmi ľudský. Stretol som ho viackrát v Bellune a pamätám sa, ako v Benátkach očaril celú medzinárodnú ekumenickú komisiu; niekto to nazval „*ekumenizmus srdca*“. Zomrel však náhle po necelom mesiaci na stolci sv. Petra.

Hovorí sa, že tento jeho krátky pon-

» »

tifikát otvoril dvere netalianskym kandidátom. Dňa 16. októbra 1978 bol zvolený krakovský arcibiskup Karol Wojtyła, ktorý mal iba 58 rokov. Všetci si pamätáme jeho výzvu pri začiatku pontifikátu: „*Nebojte sa Krista!*“

Keď krátko po voľbe za hlavu Cirkvi navštívil Kongregáciu pre biskupov, prišiel aj do mojej pracovne. Ja som vyložil na stôl krásnu knihu fotografií Vysokých Tatier zo slovenskej i poľskej strany. Listoval v nej a k jednotlivým končiarom mal svoje poznámky. On po poľsky a ja po východniarsky, pričom sa okolostojaci kolegovia len divili. Tie naše spoločné hory nám obom chýbali. Na Sviatok Sedembolestnej Panny Márie 15. septembra 1979 ma osobne vysvätil za arcibiskupa v Sixtínskej kaplnke. Jeho ruky stále cítim na svojej hlave. Potom prišlo šesť rokov úzkej spolupráce na sekretariáte Biskupskej synody a od roku 1985 na čele svetových misií. Dňa 2. apríla 2005 som bol hádam posledný, keď som krátko po smrti božkal sinavú ruku tohto nášho veľkého priateľa. Naplnil dvadsaťsedem rokov pontifikátu obrovským dielom, tvorbou, cestami a príhovormi. Na jeho pohrebe sa už ukázali v dave ľudí nápisy: *Santo subito! (Svätý ihneď!)*

Túžba sa už plní!

Snímka: CTV

SÚČASNÍCI

Tak sme vstúpili do doby pápežov – našich súčasníkov. Roku 2005 voľba sedemdesiatosemročného kardinála Josepha Ratzingera, ktorý si vybral meno **Benedikt XVI.**, bola rýchla. Osobne som ho poznal ako mladého, ale už váženého profesora teológie, keď sa tvorila Medzinárodná teologická komisia pri Svätej stolici, aj keď ho Ján Pavol II. menoval za mníchovského arcibiskupa a neskôr za hlavného relátora pre biskup-

skú synodu o manželstve a rodine, a za prefekta Kongregácie pre učenie viery. Jeho zrieknutie sa vykonávania pápežskej služby prišlo ako hrom z jasného neba, ale chápali sme jeho dôvody i jeho odvahu. Žije v ústraní vo vatikánskych záhradách.

Od marca 2013 spravuje Katolícku cirkev pápež **František**, vlastným menom Jorge Mario Bergoglio, ktorý sa narodil v Argentíne. Duch Svätý i naďalej vedie Kristovu Cirkev.

Kardinál JOZEF TOMKO/VR

Ešteže sedím na stoličke

V knihe *Na misijných cestách* si kardinál Jozef Tomko spomína na svoje menovanie za kardinála a za prefekta Kongregácie pre šírenie viery.

V podvečer 3. apríla 1985 ma štátny sekretár kardinál Casaroli zavolať, že by sa rád so mnou stretol. Keď som prišiel k nemu, podal mi obálku a povedal, že je iba posol, keď mi doručuje list od Svätého Otca. Poprosil ma, aby som si ho prečítal. Na moje prekvapenie som zistil, že to bolo oznámenie od Svätého Otca Jána Pavla II., ktorým ma informoval o svojom úmysle menovať ma za kardinála. Stihol som poznamenať: „No to je zaujímavé. V celej histórii sa po prvý raz stane kardinálom generálny sekretár Biskupskej synody.“ Kardinál Casaroli sa usmial a diplomaticky nič nepovedal...

V utorok 24. apríla 1985 som sedel v pracovni, keď zazvonil telefón. V slúchadle sa mi ozval substitút Štátneho sekretariátu arcibiskup Martinez. Vyjadroval sa obrazne, aby nezasvätení nerozumeli: „Práve sa vraciam z tretieho poschodia, z bytu.“ Na treťom poschodí býva Svätý Otec. „Vieš, čo je nové?“ pokračoval arcibiskup Martinez.

„Vrášim: „Neviem.“

„Novota je, že si „pro di pro“.“

Strápol som. Pochopil som som, že „pro“ znamená „prefekt“. Ale čoho? Čoho?

Hovoril „pro di pro“... Ktorý úrad sa začína „pro“? Hneď mi prišla na um „Propaganda fide“.

Po chvíli mlčania sa ma opýtal: „Tak čo povieš?“

„Nuž, len jednu vec: som rád, že sedím na stoličke!“

O mesiac ma Svätý Otec vymenoval za prefekta Kongregácie pre šírenie viery...

-red-

Michal Chuda

Dvojkriž nad zemeguľou

Kardinálovi Jozefovi Tomkovi

Odísť a nevracať sa spiatky,
vidieť sa v slze domova,
myslieť na teplú náruč matky,
čo navždy si nás uchová.

Po vlnách viery ísť, mať sviatky
zo všedných dní a odznova
vidieť svet, jeho križovatky –
čo chce vinica Pánova.

Domov je teda zemeguľa.
Vždy sa k nej srdcia ticho túlia –
dvojkriž sa nad ňou vypína.

Len láska dáva svetu Slovo.
Vie pokolenie Adamovo:
všetko k nám prišlo cez Syna.

(Zo zbierky *Jablko v dlani*, 1998)

Už po štrnásty raz organizuje Fórum života kampaň 25. marec – Deň počátého dieťaťa

Slovensko za život

Slovensko za život je hlavným mottom občianskej kampane 25. marec – Deň počátého dieťaťa pre rok 2014, ktorú tradične organizuje občianske združenie Fórum života spolu s partnermi počas marca a apríla.

Snímka: LiveAction

Cieľom kampane je už po štrnásty raz šíriť úctu k ľudskému životu od momentu počatia, zdvihnúť hlas na obranu tých, ktorí sa ešte nemôžu sami brániť a mobilizovať spoločnosť k podpore a pomoci pre deti a celé rodiny.

BIELA STUŽKA

„Tento rok sme vybrali hlavnú myšlienku kampane tak, aby nadväzovala na minuloročný septembrový Pochod za život v Košiciach. Aby sme dali najavo, že účasť desiatok tisíc ľudí na tejto krásnej manifestácii života nebola iba sezónnou záležitosťou, ale stále trvá a naberá na intenzite v celospoločenskom meradle,“ vysvetľuje predsedníčka Fóra života Marcela Dobešová a poukazuje v tejto súvislosti na nebezpečné snahy rôznych lobistických skupín priznať špeciálne práva LGBTI osobám a redefinovať rodinu založenú na prirodzenom zväzku muža a ženy.

Vo všetkých krajských mestách sú počas marca a apríla naplánované verejné zhromaždenia. Pozvaní sú všetci, ktorým nie je ľahostajná otázka ochrany ľudského života od počatia. „Na zhromaždeniach a počas týždňa predchádzajúceho 25. marcu – Dňu počátého dieťaťa aj v iných mestách a obciach budú dobrovoľníci rozdávať biele stužky ako symbol nevinnosti a bezbrannosti. Každý, kto si takúto stužku pripne na odev, dá najavo, že sa hlási k rešpektovaniu práva na život a ľudskej dôstojnosti,“ uvádza Elena Miškovičová, projektová manažérka Fóra života a koordinátorka kampane.

DVA ROZMERY

Deň počátého dieťaťa má tento rok dva rozmery – celonárodný mobilizačný v zmysle motta Slovensko za život, aj veľmi osobný, predstavujúci

to najintímnejšie ľudské puto medzi matkou a jej dieťaťom. „Nakoľko jedným z nosných programov Fóra života sú projekty konkrétnej pomoci tehotným ženám a matkám v núdzi, rozhodli sme sa ponúknuť v rámci vizuálu kampane skutočný príbeh dvojročnej Viktórie, ktorej mama uvažovala o potrate. Vďaka tomu, že vyhľadala našu pomoc, sa podaril malý zázrak a dnes sa spolu tešia zo života plného lásky,“ vysvetľuje Zuzana Stohlová Kiňová, koordinátorka projektov konkrétnej pomoci. „Život mojej dcéry závisel od mojej voľby a dnes si vôbec nedokážem predstaviť, že by som sa pred dvomi rokmi rozhodla pre potrat,“ hovorí šťastná mama malej Viky.

KÚPTE SI BILLBOARD

Kampaň bude sprevádzať množstvo zaujímavých akcií a podujatí. Jedným z kľúčových bude XVI. ročník medzinárodnej konferencie *Vyber si život*, ktorý sa v kontexte aktuálneho diania v spoločnosti bude niesť v znamení témy *Rodina a ľudské práva*. Uskutoční sa v dňoch 21. – 22. marca v Ražských Tepliciach a okrem zaujímavých hostí sa účastníci môžu tešiť aj na odovzdávanie Ceny Antona Neuwirtha za ochranu života.

V spolupráci s Karmelitánskym nakladateľstvom Fórum života pripravuje FOTO súťaž o najzaujímavejšiu fotku kampane a priaznivci ochrany života si budú môcť kúpiť svoj „vlastný billboard“ s vizuálom *Dňa počátého dieťaťa*. Billboardy budú rozmiestnené po celom Slovensku. Cena jedného billboardu je 60 €. „Počas minulých ročníkov kampane táto možnosť vyvolala po celom Slovensku vlnu záujmu a veríme, že tento rok to nebude inak,“ hovorí Elena Miškovičová. Možnosť kúpiť si billboard s jedným z dvoch vizuálov

platí do 10. marca 2014.

Svoj príspevok môžu prípadní záujemcovia poslať na číslo účtu **0422874576/0900**. Ako **variabilný symbol** je potrebné uviesť číslo **2311**, do kolónky pre prijímateľa slovo **Billboard**.

Šanca podporiť projekt je tu aj pre tých, ktorí môžu zadarmo poskytnúť plochu na billboard, ktorý vlastní, prípadne ho majú v prenájme. Na výber je jeden z dvoch pripravených vizuálov – prvý s fotografiou malej Viktórie, ktorej mama uvažovala o potrate, druhý s mapou našej krajiny, termínmi verejných zhromaždení v krajských mestách ku Dňu počátého dieťaťa a nápisom Slovensko za život, ktorý je hlavným mottom kampane. Pre podrobnosti o možnostiach kontaktujte Elenu Miškovičovú e-mailom na adrese **ela@forumzivota.sk**, alebo volajte na číslo **0904 738 411**.

Dobrovoľníci, ktorí majú chuť pomôcť pri distribúcii propagačných materiálov a rozdávaní stužiek, sa môžu kontaktovať e-mailom na adresu: **ela@forumzivota.sk**, alebo telefonicky na číslo **0904 738 411**.

Podrobnosti o podujatiach, aktivitách a možnostiach zapojiť sa do kampane 25. marec – Deň počátého dieťaťa budú priebežne zverejňované na stránke projektu **www.25marec.sk**, na internetovej stránke Fóra života **www.forumzivota.sk**, aj na sociálnych sieťach.

Kampaň je možné podporiť aj finančne na čísle účtu **0422874576/0900**.

-red-

fórum života

SLOVENSKO ZA ŽIVOT!

25. marec – Deň počatého dieťaťa

www.25marec.sk

**Podme von vyjadriť svoj postoj na verejných zhromaždeniach
v krajských mestách!**

22. 3. 2014: **Žilina**

23. 3. 2014: **Košice**

29. 3. 2014: **Prešov**

30. 3. 2014: **Banská Bystrica**

5. 4. 2014: **Trenčín**

6. 4. 2014: **Trnava**

12. 4. 2014: **Nitra**

13. 4. 2014: **Bratislava**

 TLAČOVÁ KANCELÁRIA
KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA

 LUX
TELEVÍZIA

 rádio
rodina

rodinka.sk

postoy.sk

 familia

 Moja Komunita

 ERKO

REGIONÁLNA TELEVÍZIA
ŽIAR NAD HRONOM

 zrno

 Hlav

slovo VOX

 TVP cesta

 Vyveska.sk

Prečo, Pane? Prečo, človek?

Prečo je utrpenie na svete? Prečo trpia nevinní? Prečo je hlad? A prečo sú vojny? Prečo je toľko plaču? Ako môže Boh niečo také dopustiť? Áno, Pane, prečo...?!!

Možno sa to začalo, keď americká ateistická aktivistka Madeleine Murray O'Hare podala žalobu na súd, pretože nechcela, aby sa v našich školách modlilo.

A my sme povedali ÁNO.

Potom niekto iný povedal, že by sa v školách radšej nemala čítať Biblia.

A my sme povedali ÁNO.

Potom povedal Benjamin Spock, že by sme naše deti nemali udrieť, keď sa správajú zle, pretože by sa ich malé osobnosti deformovali a mohli by sme uškodiť ich sebaúcte (Spockov syn spáchal samovraždu).

A my sme povedali ÁNO, pretože expert predsa musí vedieť, o čom hovorí.

Potom povedal niekto iný, že učiteľia a riaditelia nemajú naše deti karhať, keď sa správajú zle.

A my sme povedali ÁNO.

Potom niekto povedal: „Dovoľme našim dcéram potraty, keď ich chcú, a nemusia to ani hovoriť svojim rodičom.“

A my sme povedali ÁNO.

Potom povedal jeden múdry člen školského direktória: „Pretože chlapci sú chlapci a budú to robiť tak či tak, dajme našim synom toľko kondómov, koľko chcú, aby mohli mať toľko potešenia, koľko chcú, a rodičom nie je potrebné hovoriť, že ich dostali v škole.“

A my sme povedali ÁNO.

Potom niekto povedal: „Vytlačme časopisy s fotografiami nahých žien a nazveme to zdravým realistickým uznaním krásy ženského tela.“

A my sme povedali ÁNO.

A potom niekto toto uznanie posunul o ďalší krok a zverejnil fotografie nahých detí na internete.

A my sme povedali ÁNO, veď predsa jestvuje loboda prejavu.

Potom prišiel zábavný priemysel a povedal: „Urobme TV show a filmy, ktoré zobrazujú vulgárnosti, násilie a sex. Zložme hudbu, ktorá navádza k násiliu, k drogám, vraždám a samovraždam a diabolským veciam.“

A my sme povedali ÁNO, pretože je

Bl. Fra Angelico: Vysmievaný Kristus

to len zábava, nemá to žiadne škodlivé následky, mimochodom, nikto to ani neberie vážne.

A potom holandský poslanec Boris Dittrich povedal, že aj ľudia rovnakého pohlavia majú právo na manželstvo.

A my sme opäť povedali ÁNO.

Potom si v Belgicku povedali, že už aj malé deti majú právo rozhodnúť sa pre eutanáziu.

A my sme povedali ÁNO.

A teraz sa prekvapene pýtame, prečo naše deti nemajú žiadne svedomie, prečo nedokážu rozlišovať medzi tým, čo je správne a čo zle, prečo im je jedno, keď zabíjajú cudzincov, svojich kamarátov, ba aj seba.

Zvláštne, ako jednoducho sme vyradili Boha zo svojho života a teraz sa čudujeme, prečo sa svet rúti do pekla.

Zvláštne, ako naivne veríme tomu, čo sa píše v novinách, ale pochybujeme, čo nám hovorí Biblia.

Zvláštne, ako sa všade preberajú drsné, vulgárne, bezduché a obscénne články, ale potláča sa verejná diskusia o Bohu v školách a na pracoviskách.

Zvláštne, že si robíme viac starostí o to, čo si o nás ľudia myslia, než o to, čo si o nás myslí Boh.

Boh je z toho všetkého asi veľmi smutný, práve tak ako my; ale už mnoho rokov mu hovoríme, že má zmiznúť z našich škôl, z našej vlády a z nášho života. A pretože je Boh džentlmen, tak sa ticho stiahol...

Ako si, človek, mohol niečo také dopustiť...?

-red-

Komentár

Krajina zázrakov

Starý vtip síce tvrdí, že sme najbohatšia krajina, pretože stále sa kradne a stále je z čoho, ale bezodné kmínstvo je vlastne tiež zázrak...

V rebríčku zázrakov SAK (Slovenská asociácia kúzelníkov) sa dostal do čela minister školstva Dušan Čaplovič. Svoje umenie preukázal tvrdením, že „slovenské školstvo dosahuje až zázračné výsledky, ak berieme do úvahy, koľko peňazí dlhodobo dávame na jedného žiaka“. Zázrak nie sú ani tak výsledky (slovenskí žiaci si pohoršili vo všetkých sledovaných oblastiach medzinárodnej štúdie PISA a sú výrazne nižšie pod priemerom krajín OECD), ale to, že pri platoch a sociálnom postavení učiteľov máme vôbec ešte nejakých. Sociálne citiaci minister si na túto smutnú skutočnosť aj eskamotérsky post'ažoval: „Neviem, odkiaľ to mám zobrazť. Od invalidov? Od dôchodcov? Od detí?“ No fuj, čo i len pomyslieť na iné možnosti...

Čelné miesto v rebríčku SAK si však minister vybojoval svojím postojom mága k prihláškam na vysokoškolské štúdium. Tie totiž majú údaje o rodičovi a rodičovi, a nie o matke a otcovi, ako bolo doteraz v kraji zvykom a zákonom dané. V jednej ankete síce bývalý komunista D. Čaplovič povedal, že „kresťanské hodnoty uplatňujem v každodennom živote, nepotrebujem dostávať rôzne odpustky a rozhrášenia“, ale kolónky „Rodič“ a „Rodič“ namiesto „Matka“ a „Otec“ silno pripomínajú aktivity LGBTI. A nie je vari zázrak spájať tieto aktivity s kresťanskými hodnotami? Veď guľatá kocka je na svete! Popri tom ako jarmočné kauklarstvo vyznieva odpoveď rezortu na otázky, odkedy sa na prihláške používa údaj rodič a rodič, kto vypracoval vzor tlačiva, kto ho odsúhlasil: „Ministerstvo nemá požadované informácie k dispozícii.“

Ale po úspechoch prichádza pád. Nie, nedeste sa, minister neodstúpi, až na také zázraky, pri všetkej úcte, nemá! Aj keď o sebe tvrdí, že „moje luteránstvo sa prejavuje v tom, že som príliš precízny“, jednu vec nedotiahol do konca: Odkedy v Britskej Kolumbii platí nový rodinný zákonník, ktorý povoľuje, aby dieťa malo v rodnom liste uvedených troch rodičov, na našich prihláškach na VŠ mi chýba ešte jedna kolónka „Rodič“. Alebo sa už niečo chystá, len „ministerstvo školstva nemá informácie k dispozícii“?

Ale to by bol ďalší zázrak...

PAVOL PRIKRYL

Astrológia je živnou pôdou na povery rôzneho druhu a na vznik pseudonáboženstiev

Prezradte mi, hviezdy...

Odveká túžba človeka poznať svoju budúcnosť nezostala bez odozvy. A tak sú takmer všade. Noviny a časopisy by bez nich neboli úspešné, televízne stanice im venujú celé hodiny, najmä v nočnom čase. Veštcí, astrológovia, kartári, zázrační liečitelia... Čo spája týchto ľudí?

Povedzme si to hneď na začiatku a bez servítky. „Znalci“ budúcnosti a ľudských osudov umne využívajú naivitu a neznalosť ľudí a celkom pekne na tom bohatnú.

Podľa štatistík je v západnom svete ezoterika a obzvlášť astrológia (tarot, numerológia, horoskopy, veštenie a i.) jedným z najvýnosnejších biznisov, kde ročný obrat dosahuje závratné výšky. To, že všakové sezónne celebrity vyhadzujú veľké peniaze za rôzne vešby, zväčša riešime len mávnutím ruky či suchým konštatovaním „už nevedia čo od rozkoše“. Podľa známeho astrofyzika Jiřího Grygara je však úplne iracionálne, že „*že najviac peňazí za tieto nezmysly vydávajú ľudia, ktorí majú hlboko do vrecka*“.

BABYLONSKÁ KOLÍSKA

Komerčné televízne stanice vari už ani nevedia informovať o astronomickom úkaze bez toho, aby nezaznel názor akože fundovaného astrológa. Ak si v počítači dáte vyhľadať slovíčko „astrológia“ či „horoskop“, vyhľadávač vám ponúkne takmer nekonečné množstvo stránok, ich návštevnosť je obrovská, počet príspevkov na diskusných fórach bez prestania rastie. V USA pôsobí niekoľko desiatok tisíc veľmi dobre platených astrológov. V Samotnom Paríži je registrovaných asi 6-tisíc osôb zaoberajúcich sa vešteckými praktikami, najčastejšie astrológiou. V Nemecku pôsobí minimálne trikrát viac veštcov, astrológov a jasnovídcov ako katolíckych a protestantských duchovných dohromady...

Cím to je, že aj v 21. storočí, v

ére počítačov a kozmických letov, sa astrológia a horoskopy tešia takej veľkej popularite?

Planéty a hviezdy oddávna tvorili jedinečný objekt záujmu človeka. Už na počiatku dejín ľudstva existovali astrálne náboženstvá, vo vplyv nebeských telies verili Egypťania, Asýřania, Babylončania, Aztékovia, Inkovia, Mayovia...

Za kolísku astrológie sa pokladá Mezopotámia, kde sa v 7. storočí pred Kr. vytvorilo náboženstvo, ktoré stotožňovalo jednotlivých bôžikov s nebeskými telesami. Práve odtiaľto pochádza pomenovanie súhvezdí a dvanástich znakov zverokruhu a tu sa začal planétam pripisovať vplyv na udalosti v živote jednotlivých ľudí i celých národov.

ASTROLÓGIA VERSUS ASTRONÓMIA

Je prirodzené, že v počiatkoch astrológie kráčala ruka v ruke s astronomiou. Neskôr sa zákonite obe disciplíny rozišli. Astronómovia sa v súčasnosti takmer unisono dívajú na astrológov cez prsty. Mnohí astrológovia a ľudia s nimi sympatizujúci však sofistikovane argumentujú, že astronómia je tá, čo musí dokázať, že sa oni mýlia, keď tvrdia, že poloha planét, Slnka a Mesiaca ovplyvňuje osud ľudí a spoločnosti. No podľa vedcov sa práve týmto prístupom astrológia odlišuje od vedy. Vo vede to totiž funguje naopak: Ak máte domnienku, musíte ju dokázať a to kritickým spôsobom myslenia – pozorovaním a experimentmi. Ak by to tak nebolo, celá veda by sa zrútila pod lavínou najrôznejších špekulácií a táranín.

Snímka: net

Mnoho ľudí si stále pletie pojmy astronóm a astrológ, aj keď rozdiel je markantný. Astronóm sa zaoberá serióznym vedeckým výskumom a pri práci používa kritický spôsob myslenia. „*Naproti tomu astrológ je človek, ktorý má mnohokrát o vesmíre menšie znalosti ako žiak základnej školy*“, hovorí Petr Kubala, popularizátor astronómie. Astrológovou náplňou práce je zostavovanie horoskopov, v ktorom využíva údajný vplyv postavenia telies Slnčnej sústavy na osudy pozemšťana.

Vedci súhlasia s astrológmi v tom, že všetky telesá Slnčnej sústavy majú vplyv na Zem, ale tento vplyv je podľa vedcov len v rámci gravitačných síl. Na človeka však môžu mať istý priamy či nepriamy vplyv astronomické a meteorologické úkazy. Napríklad je dokázané, že v zimnom období, keď sú dni kratšie a obloha je častejšie zatiahnutá, sú ľudia náchylnejší na únavu, depresívne nálady a pod. Predmetom seriózneho bádania je aj vplyv splnu Mesiaca na spánok.

LIETADLOLOGIA

Nijaký vplyv nebeských telies, či už priamy alebo nepriamy, však na osud a vývoj života človeka sa nikdy nepreukázal. Znamenia zverokruhu sú iba optickým klamom, ktorý spôsobuje, že hviezdy ležia zdanlivo blízko seba, v tej istej rovine, hoci v skutočnosti ich oddeľuje veľmi veľká vzdialenosť. Astrológia však hovorí o údajnom vplyve veľmi vzdialených planét, ktoré vytvárajú znamenia zverokruhu, a neberie do úvahy iné, bližšie hviezdy. Veda však hovorí, že fyzické pôsobenie nebeského telesa závisí od vzdialenosti, v akej sa na-

chádza. „Celá astrológia, ktorá sa zaoberá zostavovaním horoskopov výkladom z hviezd, je akýmsi pozostatkom zo staroveku, ktorý prežíva z dôvodov, ktoré mi nie sú príliš jasné. S vedou to nemá nič spoločné a s osudmi ľudí už vôbec nie,“ hovorí J. Grygar. Ako vedec si kladie otázku, ktorú priam sarkasticky rozvíja: „Zaujímalo by ma, prečo by mali určovať vplyv na osud človeka tak vzdialené telesá, keď sa do toho nepočítajú telesá ďaleko bližšie? Podľa môjho úsudku by bolo ďaleko účelnejšie zobrať si letový poriadok veľkých dopravných lietadiel, pretože pri prelete nad pôrodnicou ich silové pôsobenie na mamičku a bábätko je oveľa väčšie ako pôsobenie nejakých vzdialených hviezd či planét. Ale to nikto napodiv nerobí. Ja by som navrhoval nie astrológiu, ale lietadlológiu. To by malo aspoň racionálny zmysel. Lietadlá sú veľké, majú veľkú hmotu a sú tak blízko

tých pôrodníc... Prečo však do toho ťahať planéty, ktoré sú tak ďaleko?“

AMORÁLNA A ŠKODLIVÁ

„Keď zdvihneš oči k nebu a uvidíš tam slnko, mesiac a hviezdy, všetky vo je nebies, nedaj sa oklamať a neklaňaj sa im a neuctievaj to, čo tvoj Boh, stvoril na osoh všetkým národom, ktoré sú pod nebom“ (5 Dt 4, 19).

Prečo sa však toľko ľudí nadechýna falošnými veštibami astrológie?

Astrofyzik Igor Kapišinský upozorňuje, že aj veštenie z usadenín kávy môže teoreticky dosahovať aj 50 percentnú úspešnosť, a tak aj „úspešné“ veštby astrológov vychádzajú len po hranicu obyčajnej štatistickej náhody.

Tzv. úspešnosť astrologických výpovedí, obyčajne formulovaných veľmi rafinovane, je viac záležitosťou psychológie a sociológie. Astrológia zavádza človeka do somatickej a psychickej oblasti, zbavuje ho duchovného rozmeru. „Nie je iba nepravdi-

vá, ale aj vysoko amorálna, ba spoločensky škodlivá,“ upozorňuje I. Kapišinský. Podľa neho prenikanie astrológie do vedomia najmä mladých ľudí podporuje rast iracionality a bludárstva: „Človek je nielen náchylný prijímať niektoré výstredné filozofické prúdy, ale je tu aj veľké nebezpečenstvo rastu viery v alternatívny a virtuálny svet vidín.“

„Najväčším nepriateľom kresťanstva je nevedomosť veriacich,“ povedal pápež Pius XII. Astrologické výmysly sú práve živnou pôdou na poveru rôzneho druhu, rôznych pseudonáboženstiev a duchovných prúdov pochybného charakteru. Väčšina kresťanských vyznaní má však k astrológii negatívny vzťah. Biblia na mnohých miestach kritizuje odvolávanie sa na hviezdy, ktoré sú iba dielom Stvoriteľa.

Žiaľ, aj mnohí kresťania sa dali a dávajú oklamať.

PAVOL PRIKRYL

Je to ťažký hriech

S ThDr. VLADIMÍROM THURZOM, vedúcim katedry morálnej teológie na CMBF UK v Bratislave, sme sa porozprávali o astrológii z pohľadu morálnej teológie.

Veriť všelijakým veštibám a horoskopom je podľa učenia Katolíckej cirkvi hriech. Prečo?

Astrológia je veľmi starý druh povery, podľa ktorého osud človeka možno vyčítať z hviezd. Ide v podstate o vieru v kauzálnu (príčinnú) závislosť osudu človeka od pohybu hviezd. Jej praktizovanie môže mať veľmi neblahé následky pre ľudskú slobodu, pretože človek v konečnom dôsledku nerozhoduje sám o svojom osude, ale sa len odovzdáva osudu, ktorý verí, že je vopred daný a ktorý nemôže zmeniť. Ide teda o veľmi nebezpečnú formu fatalizmu. Ľudská sloboda, ako jeden z najväčších darov ktoré dal človeku Boh, nikdy nemôže podliehať závislosti od neživých stvorení. Boh rešpektuje slobodu človeka až do tej miery, že neváhal riskovať, že ju človek zneužije. Astrológia je popretie slobody a teda opovrhnutie veľkým Božím darom a zároveň spochybnenie láskyplnej Prozreteľnosti.

Za astrológiu samozrejme nepokladáme evidentný a dokázateľný vplyv nebeských telies na psychosomatickú stránku človeka, pretože tento vplyv mu ponecháva vládu nad slobodnou vôľou a zodpovedným rozhodovaním.

Čítanie horoskopov sa stalo zábavou mnohých ľudí, aj veriacich. Do akej miery je to „kóšer“, t.j. bez vzniku hriechu, a kedy sa to stáva hriechom?

Astrológia – dávať, žiadať alebo rozširovať horoskopy – je ťažkým hriechom. Ak však ide len o istú formu zábavy, ktorá nemá nič spoločné so skutočnou astrológiou, nemusí byť vôbec hriechom, ale vždy je s tým spojené nebezpečenstvo pohoršenia (uviesť druhého do hriechu), a preto je to nevhodné.

Niektorí ľudia argumentujú v prospech astrológie tým, že aj vo Svätom písme sú astrológovia, v Novom zákone traja mudrci, čo boli vlastne astrológovia, hrajú významnú úlohu. Podľa ľudovej terminológie majú dokonca sviatok – Troch kráľov, resp. ak si odmyslíme „domácich“, t.j. pastierov, ako prví videli narodeného Spasiteľa práve astrológovia...

O pôvode mudrcov z východu, ktorých nachádzame v Matúšovom evanjeliu existuje viacero teórií. Jedna z nich tvrdí, že to boli mudrci pochádzajúci z Perzie, ktorí sa venovali astronómii, čo by hovorilo v prospech faktu, že sa nechali viesť hviezdou. Vraj boli nasledovníkmi proroka Zarahustru, ktorého náboženský systém tzv. dualizmus, je založený na sústavnom boji medzi dvoma proti sebe stojacimi princípmi – dobrom a zlom. V rámci tohto systému bol predpovedaný príchod záchrancu, ktorý by pomohol k definitívnemu víťazstvu dobra nad zlom. Postava takéhoto záchrancu bola teda podobná postave očakávaného židovského mesiáša, ktorého po stáročia predpovedali proroci. To by napomohlo tomu, že mudrci z východu boli otvorení hľadaniu židovského kráľa, ktorý by bol panovníkom prinášajúcim pokoj a víťazstvo dobra. Išlo však o pohanov, čiže ľudí, ktorí nemali vieru v pravého Boha, ako ho zjavuje Starý zákon. Preto nemožno od nich očakávať dokonalé morálne postoje v súlade so Svätým písmom. Sviatok Zjavenia Pána, ľudovo Troch kráľov, je práve o tom, že pohania spoznávajú v malom dieťati Mesiáša. Morálne postoje vyplývajúce z viery, sa majú rozvinúť až ako dôsledky tejto viery.

PAVOL PRIKRYL

Rozhovor o astrológii so slovenským astronómom pôsobiacim na Havajských ostrovoch

Bezlimitná pveda

V detstve ho očarila kniha o astronómii a láska k hviezdám ho už neopustila. Už tretí rok pôsobí v Astronomickom ústave University of Hawai'i, kde sa venuje výskumu blízkozemských telies. PETER VEREŠ (na obr.) objavil viac ako tisíc asteroidov, stovky blízkozemských objektov a vyše desiatky nových komét.

Na začiatok si dovoľm položiť trochu odľahčenú otázku: Čo si ako astronóm a vedec myslíte o existencii mimozemských civilizácií?

Ako fanúšika science fiction by ma objav existencie mimozemského života vo vesmíre, či dokonca inteligentných civilizácií, nesmierne potešili. Týmto záležitosťiam sa však venujú seriózne aj vedci: stopy inteligencie hľadá v rádiovkej oblasti inštitút SETI a možnosťami života ako takého v kozmickom priestore sa zaoberá nový vedecký odbor astrobiológia. Zatiaľ sme však žiadnych „mimozemšťanov“ neobjavili.

Čo sa týka fenoménu UFO, k tomu som rovnako skeptický. Pretože sú to práve astronómovia, ktorí sa neustále pozerajú na oblohu a tí, ako viem, žiadne UFO ešte nikdy nezaznamenali.

Teraz však vážnejšie. Zo zostavovania horoskopov sa stal vcelku výnosný kšeft. Ich autori ich neraz vydávajú za vedecké štúdie. Je astrológia veda?

Astrológia nie je vedou. Ide o pveda, založenú na zastaraných a dávno vedecky vyvrátených názoroch. Metódy astrológie sú neexaktné, vágne a jej závery nedokázateľné a vyvrátené logikou žiaka základnej školy. Vďaka poverčivosti ľudí je však stále populárna a často supluje vieru

k čomusi nadprirodzenému.

Je pravda, že astrológia sa nerobí zadarmo. Len v USA sa v tomto biznise ročne otočia stovky miliónov dolárov. Astrológiu vyhľadávajú najmä ľudia v ťažkých životných situáciách a ako vieme, človek v beznádej dá za akékoľvek riešenie často svoje celé úspory.

Dá sa povedať, čo môže, čo dokáže a čo vie astrológia?

Západná astrológia môže presne to, čo z nej dokáže vyčariť daný astrológ. Postavenie planét, Slnka a Mesiaca v momente narodenia človeka majú determinovať jeho osud a charakter. A pre daný čas, pre ktorý sa robí horoskop, či už ide o minulosť, súčasnosť a budúcnosť, „vie“ astrológ zostaviť horoskop. Horoskop je vlastne vzájomné postavenie planét vzhľadom na znamenia. Každá planéta, znamenie a ich vzájomné postavenie majú isté vlastnosti. Horoskop je potom už len súhrn týchto vlastností a je už len na samom astrológovi, ako tento zoznam interpretuje. Je úplne bežné, že pri návšteve rôznych astrológov klient dostane úplne protichodné odpovede a minulosť klienta je určená s presnosťou na úrovni štatistického hádania.

Kvôli objektivitve musíme povedať, že v poslednom čase mnohí astrológovia tvrdia, že astrológia síce

nie je veda, ale zaujíma sa o to, aká bude v danom okamihu kvalita času, pretože planéty sú indikátormi kvality času. Ako to vidíte vy?

Nechápem, v akom zmysle sú planéty indikátorom kvality času. Čo je to kvalita času? Na astrológii je tiež zaujímavé to, že každá kultúra mala svoju astrológiu. Súčasná tzv. západná astrológia, s ktorou sa stretávame v médiách v podobe horoskopov, je založená na Ptolemaiovskej astrológii, ktorá čerpala z babylonskej astrológie a postupne sa vyvinula až do dnešnej formy.

Paradoxom je, že keď porovnáte veštby alebo závery astrológií z iných kultúr, tie sa navzájom často líšia, ba dokonca si priamo odporujú. Ako je to možné, keď každá z nich sa považuje za tú pravú?

„Hviezdy neklamú,“ tvrdia mnohí ľudia. Klamú, či neklamú? Alebo inak – vedia vôbec hviezdy niečo?

Hviezdy nie sú živé bytosti. Ide o hmotné kozmické objekty. Hoci astrológ tvrdí, že hviezdy neklamú, dá sa oponovať – prečo ich potom astrológ neberie do úvahy, pretože, a to je fakt, v astrológii sa hviezdy de facto neberú do úvahy! Dôležité je len postavenie planét, Mesiaca a Slnka voči znameniam. Znamenie je iba 30 stupňov široký segment ekliptiky (trajektória, po ktorej sa pohybuje Slnko po

» »

oblohe), ktorý súvisí so súhvezdím, ktoré sa tam nachádza, respektíve nachádzalo pred 2000 rokmi, keďže vďaka precesii zemskej osi sa tam už dané súhvezdie ani nenachádza. Takže, ak ste sa narodili v znamení Barana, v skutočnosti bolo Slnko v čase vášho narodenia v súhvezdí Rýb...

Ako som spomínal, na horoskop pôsobí iba znamenia. Ale prečo nie všetky hviezdy? Prečo nie hviezdy zo súhvezdí, ktoré neležia na ekliptike? Aká fyzikálna alebo nadprirodzená sila rozhoduje o kvalitatívnych vlastnostiach daných znamení? Keď teda hviezdy neklamú, prečo sa podľa nich nerobia horoskopy? Prečo napríklad nezáleží aj od vzdialenosti danej hviezdy, ako silno pôsobí? Odpoveď je zarážajúca – astrológia je totiž postavená na geocentrickom modeli sveta starom 2000 rokov, kde Zem je stredom vesmíru a kozmické objekty sa pohybujú po nebeskej klenbe, ktorá má rovnakú vzdialenosť od Zeme. Ako už stáročia vieme, vesmír takto nevyzerá.

Astrológovia tvrdia, že postavenie hviezd v danom okamihu má vplyv na charakter daného jedinca, dokonca určia aj jeho ďalší osud. Rodičia dvojčiek s tým však nesúhlasia...

Toto je jednou zo základných premis astrológie. Problém je to, že má isté „muchy“. Každý deň sa na svete narodí viac ako 200 000 ľudí. To je takmer 250 ľudí za minútu. Pochybujem, žeby títo ľudia mali rovnaké osudy a charakter...

Astrológia však ide o krok ďalej a tvrdí, že na osud človeka vplyva aj miesto narodenia. Ide o to, v akom znamení sa bude nachádzať ascendant (bod na ekliptike, ktorý práve vychádza nad horizont v čase narodenia), imun caeli (kulminujúci bod), medium caeli (dolná kulminácia) a descendant (zapadajúci bod). Ale aj napriek tomu by mali rovnaký osud všetci ľudia, ktorí sa narodili približne na rovnakej zemepisnej šírke a približne v rovnakej krajine. Keďže v čase vzniku západnej astrológie bola táto praktizovaná iba v oblasti južnej Európy a blízkeho východu, astrológovia neuvážovali nad problémom ľudí narodených severne od polárneho kruhu. Im sa totiž nedá určiť descendant – a tým pádom sa pre nich nedá zostaviť horoskop!

Proti osudu môžeme argumentovať logicky ďalej: prečo je dôležitý moment narodenia, ale nie napríklad mo-

Na vrchole sopky Haleakala

ment počatia? To znamená, že keby pôrodník umelo odložil pôrod o hodinu, alebo o deň, narodí sa úplne iný človek? Chráni lono matky dieťa pred astrologickými silami? Alebo keď rodička odcestuje na iné miesto, narodí sa jej iný človek?

Vedecky sa tváriaci astrológovia tvrdia, že astrológia nevestí, ale predvída. „Zaručené“ konce sveta však hovoria proti ich autorom. Po nejakej významnej udalosti sa vždy vyrojí niekoľko astrológov, ktorí „predvídali“ danú udalosť. Nie je to skôr o predvídanie minulosti? Ako je to teda – môže astrológia predvídať?

Všimnite si, v akej situácii sa objavujú astrológovia v médiách. Často, keď niečo predpovedajú (aký bude rok) alebo keď hľadajú niekoho nezvestného (predpovedajú, kde bude). Dokonca jeden astrológ predpovedal, kde dopadol Košický meteorit (do priehrad). Zaujímavé je, že médiá potom nikdy nekontrolujú, ako dané veci by dopadli. Nikto sa už neobzrie o rok späť a nezhodnotí, ako dopadla vecťba o uplynulom roku, kde našli alebo nenašli nezvestného človeka. Mimochodom, Košický meteorit vôbec nedopadol do priehrad (našli sme ho presne tam, kde sme vypočítali podľa záznamov bolidových komôr).

Astrológ v podstate nie je limitovaný ničím. Môže robiť neobmedzený počet predpovedí, môže predpovedať čo len chce a nikomu nemusí dokazovať, ako na svoj záver prišiel. Samozrejme, keď im niečo vyjde, je to vždy dôvod na dobrú reklamu. V tej reklame sa však nikdy neuvádza, koľko veštíeb mu nevyšlo...

Treba sa zamyslieť aj nad tým, aký je rozdiel medzi astrológom a vedcom. Vedec na otázku nemusí vedieť odpovedať. Buď nemá takú vedomosť, alebo nemá dostatok informácií. Astro-

lóg však má odpoveď vždy. Žiaľ, nikto už nekontroluje, akej kvality je tá odpoveď.

Čo sa týka ziskovej oblasti astrológie, tá je založená na predpovedaní budúcnosti. Zisťovanie minulosti nie je pre klientov až také zaujímavé. Šikovný astrológ vie dobre počúvať a klientovi v podstate zopakuje to, čo mu sám klient povedal v dlhom rozhovore, len inými slovami. Tým vznikne dojem, že astrológ o klientovi niečo zistil. Jeho predpovede sú potom iba pravdepodobnostným hádaním. Myslím si, že v spoločnosti chýba seriózna diskusia o kritickom uvažovaní a o tom, aké ničivé následky môže mať návšteva astrológa, vešťa, numerológa alebo iného média. Nekritického človeka tak pripraví nielen o malé finančné prostriedky, ale môžu mu zmeniť celý jeho život. Otázne je, akým smerom.

Astronómia používa proti astrológom vedecké argumenty ako precesia či nemožnosť historickej skúsenosti, pretože rovnaká konfigurácia Slnka a planét sa opakuje raz za desaťtisíc trilionov rokov, čo je bilión krát väčší interval ako vek slnčnej sústavy. Môžete priblížiť, o čo vlastne ide? Aké sú ďalšie vedecké argumenty?

Vedeckých argumentov voči astrológii je neúrekom. Od geocentrického vnímania sveta, cez precesiu, ktorá posunula znamenia voči súhvezdiam, že v skutočnosti je na ekliptike 13 znamení (nie 12), že každá kultúra mala inú astrológiu a iné znamenia, prečo nehrá úlohu vzdialenosť hviezd, prečo iba znamenia na ekliptike vplyvajú na človeka a nie ostatné hviezdy a galaxie. Prečo majú znamenia tie vlastnosti, aké im astrológovia prikladajú a prečo sa vôbec líšia jednotlivé závery astrológov, keď vychádzajú z tej istej astrológie a z hviezd, ktoré sa nemýlia? Po 18. storočí sa objavili ďalšie planéty – Urán, Neptún a Pluto. Ako sa s tým vysporiadala astrológia? Nechýbali jej dovtedy? Bola snáď neplatná? Na základe čoho potom astrológovia priradili vlastnosti novoobjaveným planétam? Pluto pár rokov degradovali astronómia na trpasličiu planétu. Ako sa s tým vysporiadali astrológovia? Objavili sa aj iné trpasličie planéty. Niektorí astrológovia ich používajú, iní nie. Objavili sa aj planéty okolo iných hviezd. Nehovoriac o tom, že vesmír je v neustálom pohybe, ako sa hýbu planéty okolo Slnka (aj ich dráhy sa časom menia), tak sa pohybuje aj

Slnko okolo stredu Galaxie a Galaxia putuje v medzigalaktickom priestore a vesmír sa rozpína.

Britský matematik Maurice Cottlell navrhuje očistiť astrológiu od ezoterického balastu a začať sa venovať už spomínanej astrobiológii, pretože podľa neho nie hviezdy majú vplyv na človeka, ale elektromagnetické žiarenie Slnka. Zdôvodňuje to tým, že zmeny magnetického poľa ovplyvňujú hladinu našich hormónov, množstvo mutácií pri delení buniek v embryu krátko po počatí i vývoj nervovej sústavy dieťaťa v priebehu celého tehotenstva. Aký je váš názor?

Astrobiológia je seriózna multidisciplinárna veda. Je jednoznačne dokázané, že elektromagnetické žiarenie vplyva na živý organizmus. Veď pokožka na vystavenom Slnku stmavne (reakcia pigmentu na UV žiarenie), vysokoenergetické röntgenové a gama žiarenie ničí bunky a človeka môže okamžite zabiť (výbuch atómovej zbrane, nehoda v jadrovej elektrárni). Smutné zábery na deti s genetickými poškodeniami v oblastiach, kde sa testovali jadrové zbrane alebo nastala havária (Černobyl', Fukušima, Hirošima, Nagasaki), hovoria jasne. Rádioaktívna je aj naša planéta – prirodzená rádioaktivita prispieva k tomu, že Zem je aj po 5 miliardách rokov geologicky aktívna a má funkčné geomagnetické pole, ktoré nás chráni pred vysoko-

Snímka: archív

energetickými časticami zo Slnka a kozmického priestoru. Zároveň však bez tohto žiarenia žiť nedokážeme – vďaka slnečnému žiareniu funguje celý ekosystém a fotosyntéza.

Nielen žiarenie pôsobí na človeka, často je to aj tým, čo obsahuje voda, ktorú pije, respektíve prostredie, v ktorom žije. Rovnako má prostredie vplyv na vývoj foriem života. Toto je však už fyzika, a nie astrológia. Energia elektromagnetického žiarenia sa dá zmerať a jeho účinky na živý organizmus sú zaujímavou oblasťou fyziky a medicíny.

Začali sme odľahčene, tak aj tak skončíme. Johannes Kepler veľmi rýchlo prišiel na to, že nepravdivý príjem od Rudolfa II. a výskum po-

hybu planét ho ťažko uživia, a tak, vedomý si istého šarlatánstva, začal poskytovať odborné astrologické služby. Má v tomto nasledovníkov aj medzi súčasnými astronómami?

Myslím si, že v dnešnej dobe by bolo pre astronóma robiť astrológiu profesionálnou samovraždou. I keď, paradoxne, aj v dnešnej dobe sa na astrológiu zarába podstatne viac, ako na serióznej vede...

Osobne nepoznám žiadnych astronómov, ktorí by praktizovali astrológiu. Na druhej strane sa treba pýtať, aké vzdelanie majú astrológovia a akým spôsobom oni prichádzajú k svojim záverom a čo im dáva právo vydávať veštby a akú zodpovednosť za ne nesú.

Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL

Áno, som to ja!

Pred niekoľkými rokmi jedna súkromná nemecká televízna stanica odvysielala zábavnú reláciu venovanú horoskopom.

Moderátorka relácie pozvala do štúdia dvanásť ľudí, pričom každý z nich sa narodil v inom znamení. Všetci dostali vypracovaný horoskop, z ktorého mala vyplývať charakteristika toho ktorého hosťa na základe jeho znamenia v zverokruhu. Kvôli dôveryhodnosti moderátorka predstavila hosťom a divákovi astrológa, ktorý mal osobné horoskopy pripraviť.

Po dôkladnom prečítaní sa moderátorka každého z hostí zvlášť spýtala, či osobná charakteristika na neho sedí. Všetky odpovede boli priam ako cez cyklostyl: Áno, som to ja, zostavovateľ horoskopu ma charakterizoval, ako keby bol môj brat, nemýlil sa v ničom... Nadšenie z precíznej práce astrológa bolo evidentné, ani jeden z hostí nevzniesol čo i len malinkú námietku či nesúhlas.

Potom moderátorka vyzvala hostí, aby si vedľa seba sediaci hostia vymenili medzi sebou horoskopy a prečítali si ich. Umne zvolená hudba zvyšovala napätie, keď kamera sní-

mala jednotlivé tváre a rodia sa prekvapenie na nich. Nechápavé pohľady sa striedali s krútením hlavy. Napätie dosahovalo vrchol, no diváci stále netušili, čo sa deje. A vtedy sa moderátorka spýtala hostí, čo povedia na susedov horoskop. Nemecká disciplína sa rozpadla, každý začal kričať jeden cez druhého: To je podvod, vystrelili ste si z nás...!

Diváci začali tušiť, menej chápavým moderátorka vysvetlila celú situáciu: Každý z dvanástich recipientov dostal rovnaký „osobný“ horoskop, susedov bol presne ten istý ako jeho!

Na scéne sa opäť objavil zostavovateľ horoskopov (vlastne horoskopu), z ktorého sa však vyklúčil nie astrológ, ale psychológ. Ten vysvetlil, že aj psychológ-amatér vie zostaviť osobnú charakteristiku neznámeho človeka. Stačí len namiešať znôšku pozitívnych vlastností, sem-tam ich popretkávať jemne podanými negatívnymi vlastnosťami a horoskop, „ktorý vás tak úžasne vystihuje“ je na svete. *„Človek je náchylný pripisovať si viac pozitívnych vlastností či aspoň v ich väčšej miere, ako je skutočnosť. S citom pridané negatívne vlastnosti s návodom, ako ich eliminovať dodávajú charakteristike známkou dôveryhodnosti, a tak sa v nich každý rád vidí či nájde,“* vysvetlil psychológ počiatočný úspech ním zostaveného osobného „horoskopu“. *„A toto hviezdy nedokážu, veď predsa tie neklamú,“* s úsmevom dodal psychológ.

-red-

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
Teologická fakulta
Kostolná 1, P. O. Box 173, 814 99 Bratislava

Teologická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave so sídlom v Bratislave

ponúka pre rehoľníkov a laikov

v akademickom roku 2014/2015 štúdium v týchto študijných programoch:

BAKALÁRSKY STUPEŇ

Základy kresťanskej filozofie a katolíckej teológie (denná forma)

- Absolvent je pripravený pokračovať v magisterskom študijnom programe katolícka teológia, pôsobiť v katechetických centrách ako administratívny pracovník, asistent učiteľa náboženskej výchovy na základných a stredných školách, prípadne v iných inštitúciách.

Kresťanská filozofia (denná forma)

- Absolvent bakalárskeho stupňa môže pôsobiť ako asistent učiteľa filozofie a je pripravený získať úplné vysokoškolské vzdelanie na druhom stupni vysokoškolského štúdia.

Náuka o rodine (denná / externá forma)

- Absolventi môžu pracovať ako pedagógovia voľného času, inštruktori v príprave mládeže na manželský a rodinný život, administratívni a metodickí pracovníci vo verejnej správe, v poradenstve, v školských kluboch, v strediskách mládeže a v pastoračných centrách. Absolventi môžu pokračovať v magisterskom štúdiu a následne na doktorandskom štúdiu na renomovaných univerzitách v zahraničí.

Formácia a vedenie spoločenstiev (externá forma)

- Absolvent môže uplatniť nadobudnuté teoretické poznatky, osobné a sociálne zručnosti z oblasti kresťanskej formácie a vedenia spoločenstiev v cirkevných, charitatívnych a voľnočasových inštitúciách v špecializáciách: 1. mládežnícke spoločenstvo; 2. rehoľné spoločenstvo; 3. farské spoločenstvo; 4. rodinné spoločenstvo.

Sociálna práca so zameraním na rodinu (denná / externá forma)

- Absolvent je oprávnený pracovať v oblasti prípravy mládeže na život v manželstve a rodine, rodinného poradenstva, v sociálnych službách, vo verejnej správe. Absolvent môže vykonávať činnosť sociálneho pedagóga. Okrem toho môže pracovať v charitatívnych inštitúciách a v inštitúciách tretieho sektoru. Po absolvovaní záverečnej skúšky z učiteľskej spôsobilosti má možnosť získať pedagogickú spôsobilosť na vyučovanie predmetov náboženská výchova na všetkých stupňoch škôl a predmetov pedagogika a jej príbuzných predmetov na stredných školách.

MAGISTERSKÝ STUPEŇ

Katolícka teológia (denná forma)

- Program nadväzuje na prvý stupeň vysokoškolského vzdelávania. Absolvent je oprávnený vyučovať náboženskú výchovu na základných a stredných školách, ďalej môže pôsobiť ako riaditeľ, inšpektor alebo metodik predmetu, je oprávnený pracovať v oblasti výskumu, vyučovať teológiu na teologických fakultách, ako i pokračovať v doktorandskom štúdiu.

Kresťanská filozofia (denná forma)

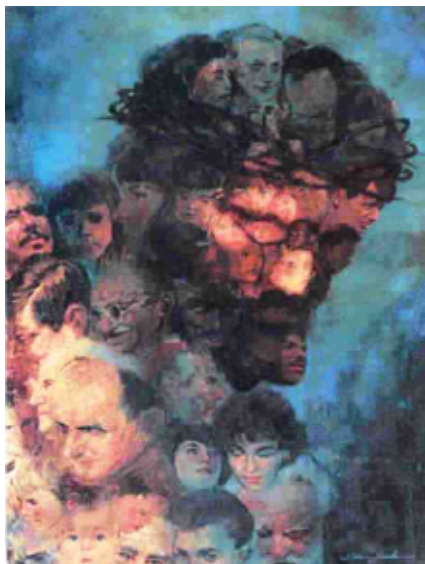
- Nadväzuje na prvý stupeň vysokoškolského vzdelávania. Absolventi sú oprávnení pracovať v oblasti výskumu, vyučovať kresťanskú filozofiu na stredných a vysokých školách, ako i pokračovať v doktorandskom štúdiu.

Náuka o rodine (denná / externá forma)

- Program nadväzuje na prvý stupeň vysokoškolského vzdelávania. Absolvent je oprávnený pracovať v psychologickom, právnickom a pedagogickom poradenstve, pracovať v diecéznych, alebo pastoračných centrách, v charitatívnej oblasti a mimovládnych organizáciách. Absolvent môže pokračovať v doktorandskom štúdiu v daných odboroch.

Prihlášky na vami zvolený študijný program **si môžete podať do 31. 03. 2014.**

Bližšie informácie nájdete na našej stránke www.tftu.sk pod Informácie pre uchádzačov, Prijímacie pohovory.

Kresťania sú povolaní k implementácii kresťanských hodnôt do sveta kultúry, aby sa mohol realizovať skutočný pokrok v živote človeka a spoločnosti. Je nutné, aby si kresťania boli vedomí spirituálneho kolapsu, ktorý panuje v dnešnej dobe.

MRAVNÉ CÍTENIE

V poslaní kresťanov v oblasti kultúry, ktoré je reflektované pod zorným uhlom morálnej teológie, ide predovšetkým o stretnutie kultúry a morálnosti, ktorá vyplýva z bytostného postoja viery. Kultúra je estetickou kategóriou krásna a je to fenomén spojený s existenciou človeka, pričom z teologicko-morálneho hľadiska je kultúra všetko to, čo pomáha človekovi byť čoraz viac dobrým človekom, konajúcim v duchu vznešenosti svojho transcendentného povolania. Teda kultúra je skutočnosť pochádzajúca z morálnej osobnej činnosti človeka na ceste jeho osobných zážitkov a morálneho konania či už individuálneho alebo spoločenského charakteru, ktoré smeruje k dobru.

Podstatou kultúrnej otázky je v skutočnosti mravné cítenie, ktorého fundamentom a naplnením je náboženské cítenie. Ide predovšetkým o fundamentálne morálne postoje ľudskej osoby v kultúre, ktoré majú byť potvrdzované formou neustáleho a dokonalejšieho osobného svedectva kresťanov. Týmto spôsobom, ktorým sa rešpektuje najvyššie osobné a nadprirodzené Dobro, sa kresťania Božou milosťou uschopňujú k morálnemu konaniu potvrdzujúcemu dôstojnosť ľudskej osoby, ktorá nesie v sebe pečať a znak transcendentna. Rešpektovanie biblického integrálneho pohľadu na ľudskú osobu a na jej dôstojnosť je pred-

Morálne aspekty poslania kresťanov v oblasti kultúry

Morálnosť a kultúra

Oblasť kultúry má veľký význam nielen pre prítomný okamih histórie spásy, v ktorom žijú kresťania a ostatní členovia spoločnosti, ale i pre budúce generácie ľudí, ktorí sú povolaní k tomu, aby hľadali pravdu v tejto dimenzii svojho života a následne konali v duchu objektívnych morálnych noriem, a tak smerovali k realizácii ideálu dobrého človeka.

pokladom realizácie axiologickej formácie človeka, ktorá je podmienená nutnou úctou voči človeku v kontexte transcendentného osobného Dobra.

NUTNOSŤ METANOIE

Ohlasovanie kresťanských hodnôt v tejto oblasti spočíva aj v prezentácii celkovej orientácie kultúry, ktorou je smerovanie k celkovej morálnej dokonalosti ľudskej osobnosti, k dobru celej spoločnosti, čo sa dá dosiahnuť vzdelávaním ľudského ducha takým spôsobom, aby „sa rozvíjala schopnosť obdivovať, poznávať, kontemplovať, utvárať si osobný úsudok a pestovať náboženský, mravný a spoločenský zmysel“ (Gaudium et spes 58). V tomto je zakotvený morálny zmysel kultúry, jej finalita a zároveň aj jej kresťanská axiologická orientácia.

Prítomnosť kresťanských hodnôt je z tohto dôvodu v kultúre veľmi dôležitá, nakoľko predkladajú spôsob riešenia stavu, v ktorom sa kultúra nachádza z dôvodu aplikovaných ateistických východísk. Kultúra je v istom zmysle určitým svetom hodnôt, prostriedkov, ktoré človek využíva, a cieľov, ktoré realizuje, pričom tieto hodnoty sú i náboženského charakteru. Ide teda o prezentáciu kresťanského axiologického fundamentu, ktorý rešpektuje primát morálnych a sakrálnych hodnôt, ktoré sa ateizmus snaží odstrániť zo sveta kultúry a vedy, pretože poukazujú na transcendentný rozmer života ľudskej osoby.

Poslaním kresťanov v spoločnosti je prispieť k vytváraniu kresťanských hodnôt v kultúre, ako aj vytvárať špecificky kresťanskú kultúru morálnosti, smerujúcu k dobrému človekovi. K tomu je potrebná kresťanská obnova, čiže vnútorná metanoia zmýšľania samotných kresťanov a následné prijatie sveta, ktoré je možné v slobode dokonalého morálneho zákona lásky. Kresťania povolaní k zblečeniu starého človeka (por. Kol 3, 9-10), ktorý nie je

schopný oslovit' dnešný svet a dnešného človeka žijúceho v spoločnosti, a potom objaviť v sebe nového človeka, ktorý vidí pred sebou možnosti pôsobenia. Ak budú evanjeliové hodnoty, ktoré priniesol Kristus naplno prítomné v osobnom živote kresťanov, potom môžu silou Kristovej nauky (por. Kol 3, 16) pozitívne pôsobiť v kultúre, ktorej prinavrátia kresťanský morálny a duchovný rozmer, zohľadňujúc pravdivú antropológiu.

OSOBNÉ SVEDECTVO

V kontexte morálnej spoluzodpovednosti za rozvoj spoločnosti v oblasti kultúry, sa od kresťanov vyžaduje pri prezentácii kresťanských hodnôt autentické osobné svedectvo, ktoré bude svedčiť o skutočnom záujme kresťanov o rozvoj dobrého človeka v spoločnosti. Ide o to, aby kresťania boli prítomní v tejto oblasti kultúry s celým svojím duchovným bohatstvom, aby prinášali svoj podiel, ktorý má výnimočnú hodnotu vo všetkých organizáciách, ktoré skutočne pomáhajú rozvoju kultúry, a tým aj osoby človeka.

Kresťanská angažovanosť v oblasti kultúry môže a má čerpať zo skúsenosti Cirkvi, ktorú Cirkev prežíva v rámci procesu stretania a konfrontácie s kultúrami od začiatku ohlasovania evanjelia. Je nevyhnutný dialóg s univerzálnou Cirkvou, ktorá sa podieľa na prezentácii kresťanských hodnôt v kultúre a je morálnou povinnosťou kresťanov, aby obnovili v sebe schopnosť viesť dialóg s človekom postmodernej kultúry. Proces implementácie kresťanských hodnôt a kresťanskej morálnosti v kultúre má nasmerovať človeka dnešnej doby k pochopeniu objektívneho dobra a k vnútornej afirmácii objektívnych morálnych noriem, rešpektovaním, ktorých možno toto dobro dosiahnuť.

RENÉ BALÁK

Skromný dominikán

Rada Konferencie biskupov Slovenska pre vedu, vzdelanie a kultúru každoročne udeľuje výnimočným umelcom a kultúrnym pracovníkom Cenu Fra Angelica, ktorá sa odovzdáva v termíne okolo 18. februára, teda v deň úmrtia patróna umelcov. Kto bol vlastne bl. FRA ANGELICO?

Blahoslavený Fra Angelico sa narodil ako Guido di Pietro vo Vicchii niekedy koncom 14. storočia. Podľa Giorgia Vasariho sa narodil niekedy v rokoch 1387–1388. V októbri 1417 sa Guido, už ako ma-liar, stal členom Bratstva sv. Mikuláša pri florentskom kostole Carmine. Do dominikánskeho kláštora San Domenico vo Fiesole vstúpil niekedy v rokoch 1420–1422. Od tých čias bol uvádzaný pod svojim rehoľným me-nom ako Fra Giovanni. V dejinách umenia ho však poznáme pod prídomkom Angelico, ktorým bol označený ešte za svojho života v roku 1469.

DOBROTIVÝ OTEC

G. Vasari, ktorý sa považuje za prvého kunsthistorika, v svojej famózne knihe *Životy najvýznamnejších maliarov, sochárov a architektov* v kapitole *Život maliara Fra Giovanniho da Fiesole z Rádu bratov kazateľov* vytyčuje hneď na úvod hlavnú myšlienku životopisu: „Pretože brat Giovanni Angelico bol nielen výborný maliar a iluminátor, ale aj dokonalý duchovný, tak si zasluhuje, aby sme si ho pripomenuli s najväčšou úctou.“ G. Vasari ďalej zdôrazňuje Angelicovu zbožnosť: „Mohol veľmi dobre zotrvať v svetskom živote a zarobiť si k tomu, čo mal, koľko by chcel, on však, od prírody rozvážny a dobrotivý, túžil predovšetkým po spáse svojej duše, a tak vstúpil do Rádu bratov kazateľov.“ V ďalšom texte G. Vasari označuje dominikánskeho umelca viac ráz jednoducho „dobrotivý otec“.

Až do roku 1436 žil v kláštore vo Fiesole, kde vytvoril rad fresiek a oltárny obraz zobrazujúci Kristovu slávu. Kristus je obklopený viac než 250 postavami, medzi ktorými zo-

brazil všetkých významných dominikánov.

ANI SA NEDÁ POVEDAŤ

Zásadný zvrat v jeho živote i tvorbe nastal v roku 1436, keď bol vo Florencii vybudovaný nový kláštor San Marco a Fra Angelico sa skupinou mníchov z Fiesoly stal jeho prvým obyvateľom. Dostal sa tak do centra renesančných umeleckých aktivít.

Fra Angelico tu pokračoval v tom, čo začal už v kláštore San Domenico vo Fiesole – ilumináciou rukopisov. Stal sa z neho taký majster, že G. Vasari sa doslova rozplýva nad týmto umením: „Vo florentskom kláštore San Marco je z ruky Fra Giovanniho niekoľko iluminovaných spevníkov, ktoré sú tak krásne, že sa to nedá ani povedať.“ Podľa Vasariho pri tejto práci Angelicovi pomáhal jeho starší brat známy pod rehoľným menom Benedetto. V súčasnosti však prevláda názor, že Benedetto bol asi len „prepisovač“ textov.

SVÄTÁ KONVERZÁCIA

G. Vasari uvádza, že jedným z prvých Angelicových maliarskych diel bol doskový oltár, ktorý objednal kardinál Acciaiuoli pre florentský kartuziánsky kláštor. Dielo sa však nezachovalo. G. Vasari píše, že „oltár predstavuje Madonu s dieťaťom v náručí a s niekoľkými peknými hrajúcimi a spievajúcimi anjelmi. Po stranách Madony stoja sv. Vavrinec, Mária Magdaléna, Zenobius a Benedikt a na predelle sú s nekonečnou starostlivosťou zobrazené scény s drobnými postavami, zobrazujúce výjavy zo života namaľovaných svätcov“.

Vďaka „svojim zásluhám“ (Vasari) si Angelico získal priazeň Cosima de' Medici, jedného z najbohatších

Fra Angelico: *Ukladanie Krista* (detail, autoportrét)

a najvplyvnejších členov mestskej Signorie, t.j. vlády florentskej mestskej republiky. Na jeho podnet bol Fra Angelico poverený výzdobou kláštora San Marco a dostal aj objednávku na oltárny obraz pre chrám sv. Marka. Obraz *Madona a svätí* maľoval v rokoch 1438–1443 a dnes patrí medzi najčastejšie reprodukované umelcové diela. Obraz mal na vtedajšie časy neobyčajnú kompozíciu. Postavy netvorila len nejakú štafáž, ale sú zobrazené v prirodzených skupinkách, akoby spolu hovorili o mimoriadnej udalosti, ktorej boli svedkami. Pre tento štýl sa ujal názov „svätá konverzácia“ a neskôr ho používali aj Giovanni Bellini, Pietro Perugino či Raffaello Santi.

ODMIETOL KARIÉRU

Fra Angelicova sláva sa rýchlo rozšírila po celom Taliansku a chýr došiel až do pápežskej kúrie. V roku 1445 ho pápež Eugen IV. pozval do Ríma, aby vyzdobil kaplnku Najsvätejšej Sviatosti v chráme sv. Petra. Pápež mu aj ponúkol uprázdnené arcibiskupstvo vo Florencii, čoho sa však Angelico zo skromnosti zriekol v prospech sv. Antona.

Na žiadosť Eugena IV. odišiel so svojím žiakom Benozzom Gozzolim do Orvieta, kde pracoval na výzdobe katedrály. Túto prácu nedokončil, lebo pápež Mikuláš V. ho opäť povolal do Ríma, aby vyzdobil kaplnku sv. Štefana a sv. Vavrinca v pápežskom paláci výjavmi zo života oboch svätcov. Fresky v kaplnke Madonna di San Brizio v Orviete dokončil neskôr Luca Signorelli.

V roku 1449 sa Fra Angelico vrátil do starého kláštora vo Fiesole, kde sa stal priorom. V roku 1455 navštívil Rím, aby dokončil výzdobu kaplnky Mikuláša V. Počas tejto práce však zomrel. Bol pochovaný v chráme Santa

Maria sopra Minerva. Na mramorovom náhrobku s jeho podobizňou je epitaf rímskeho humanistu Lorenza Valla: „Nechže ma nechvália, že som bol druhý Apellés, Pane, ale že som ti dával všetko, čo som tu mal. Časť môjho diela zostáva tu a druhá je v nebi. Som Ján, zrodený v meste, kvete to etruských miest.“

Hoci bol vo všeobecnom povedomí už dávno oslovovaný ako blahoslavený Angelico, formálne blahoslaavenie vykonal až pápež Ján Pavol II. v roku 1982. V *Rímskej martyrológii* je zapísaný ako „*Beatus Ioannes Faesulanus, cognomento Angelicus*“ (Blahoslavený Ján z Fiesoly zvaný Anjelský). Sviatok sa slávi v deň jeho úmrtia 18. februára.

VŽDY S MODLITBOU

Fra Angelico údajne nikdy nesiahol na štetec, pokiaľ sa nepomodlil. Ako spomína G. Vasari, Angelico svoje obrazy nikdy neopravoval, „pretože veril, ako sám vyhlasoval, že to tak chcel Boh“. „Nenamaľoval jediné Ukrižovanie, aby ho pri tom nezalieval prúd slz,“ uvádza G. Vasari.

„Fra Giovanni bol človek nanajvýš svätých mravov. Vyvaroval sa všet-

kého svetského zhonu, žil čisto a sväto a chudobných mal v takej láske, že za to je jeho duša už dnes určite na nebesiach. Nikdy nechcel maľovať nič iné, len svätcov. Mohol byť bohatý, ale nedbal o to, naopak, rád hovorieval, že pravé bohatstvo nie je nič iné ako spokojnosť s málom. Mohol rozkazovať mnohým ľuďom, ale nechcel, tvrdiac, že je menšou námahou a menšou chybou poslúchať druhého. Záležalo len na ňom, aby dosiahol pôct v reholi i mimo nej, ale on o ne nestál a vyhlasoval, že sa usiluje jedine o poctu uniknúť pekle a priblížiť sa k raju,“ zhrňuje G. Vasari život blahoslaveného Fra Giovanni Angelica, patróna umelcov.

PAVOL PRIKRYL

Fra Angelico: Posledný súd

Umelec – prorok národa

Dvanásť osobností, z toho tri in memoriam, získali Cenu Fra Angelica za rok 2013.

Umelcov v oblasti slovesného, výtvarného a hudobného umenia, ktorí vo svojej tvorbe i práci vyznávajú kresťanské hodnoty a princípy, ocenila 18. februára v Primaciálnom paláci v Bratislave Rada Konferencie biskupov Slovenska (KBS) pre vedu, vzdelanie a kultúru, ktorú vedie ordinár Ozbroyených zborov a ozbrojených síl SR Mons. František Rábek. Na slávnosti, ktorá sa konala po dvanásty raz, nechýbali zástupcovia cirkevného, kultúrneho a spoločenského života.

Slávnosti oceňovania predchádzala svätá omša v Kostole Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave, ktorú pri príležitosti sviatku bl. Fra Angelica, patróna umelcov, celebraval apoštolský nuncius na Slovensku Mons. Mario Giordana. Koncelebrovali ordinár Rábek, bratislavský pomocný biskup Mons. Jozef Haľko, spišský biskup Mons. Štefan Sečka a ďalší kňazi. Na slávení sa zúčastnili aj mnohí umelci s veriacimi, ktorým sa prihov-

ril v homílii biskup Rábek. „Pracovník kultúry – umelec by mal byť doslova prorokom v našom národe. Prorokom, ktorý pomáha ľuďom rozlišovať dobré od zlého, ktorý ukazuje skutočnosť v pravom svetle Božej pravdy,“ povedal ordinár Rábek. Zároveň pripomenul, že umelec „pomáha ľuďom, aby pravdivo videli život, skutočnosť, aby sa dokázali zodpovedne rozhodovať. To je veľké a náročné poslanie“.

Prvé ocenenia si v oblasti hudobného umenia prevzali operný spevák **Miroslav Dvorský** a klaviristka **Mária Dravecká**. V kategórii slovesného umenia dostal cenu známy spisovateľ **Anton Hykisch**. Biskup Sečka prevzal

v tej istej kategórii ocenenie in memoriam za básnika **Janka Silana**, ktorý bol ocenený symbolicky v roku jeho nedožitej storočnice. Ďalším oceneným in memoriam sa stal básnik a vedec **Eugen Vesnin**.

V oblasti výtvarného umenia sa laureátmi stali akademickí maliari **Juraj Oravec**, **Iva Jarošová-Štrbová** a **Pavol Rehák** a statik **Vladimír Kohút**, jeden z

najvýznamnejších expertov v oblasti záchrany sakrálnych stavieb.

Rada KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru udelila i tri mimoriadne ocenenia. Získali ich historik **Richard Marsina**, historik a literát **Imrich Kružliak**, za ktorého ju prevzal predseda Matice slovenskej Marián Tkáč a pápežský prelát **Mons. Anton Botek**, in memoriam. -red-

S čerstvým laureátom Ceny Fra Angelica Antonom Hykischom nielen o literatúre

Oživiť kresťanské hodnoty

Literárnu prvotinu mu komunistickí ideológovia premenili na šrot, no na literatúru nezanevrel. Bývalý režim ho chcel umlčať, no na jeho knihy sa čakalo v radoch. Mal možnosť zostať na Západe, no o slobodu zápasil na Slovensku.

ANTON HYKISCH je jedným z posledných spisovateľov, o ktorých sa dá povedať, že sú svedomím národa.

Minulý týždeň ste dostali Cenu Fra Angelica. Nie je to však vaše prvé ocenenie. Čo pre vás znamená toto ocenenie?

Pocítil som hlbokú vnútornú radosť. Môj život je neodmysliteľne spojený s vierou v Boha a snom o uskutočnení kresťanstva. Prehrabávam sa vo svojich písomnostiach. Našiel som svoje rukopisné poznámky o mystériu Veľkej noci, o úlohe kresťanstva v spoločnosti. Pochádzajú z rokov 1952-1954. Bol som vtedy vysokoškolák. Mal som dvadsať rokov. Môj životný príbeh nemá dramatickú kapitolu „obrátenie“. Nikdy som nestratil vieru v Boha. Mladosť a dospievanie som prežil v časoch tvrdého stalinizmu. Náboženstvo bolo vtedy pre mnohých jedinou oporou a nádejou. Počas štúdií na vtedajšej Vysokej škole ekonomickej v Bratislave v rokoch 1952-1956 sme sa grupovali v utajenom krúžku. Požičiavali sme si sociálne encykliky, knihy katolíckych filozofov (tieto časy opisujem v románe *Rozkoše dávnych čias*). Štafeta viery fungovala aj v neľahkých časoch.

Vaše literárne začiatky sú späté s takzvanou Generáciou 56, ktorá sa zoskupila okolo časopisu *Mladá tvorba*. Čo vás spájalo?

Ako mladík mal som za sebou zlú skúsenosť s pokusom o útek za hranice v roku 1949. Ako neploletý som bol odsúdený len podmienene. Za pomoci strýka, ktorý bol komunist, sa mi zatajovaním životopisu podarilo neskôr dostať dokonca aj na vysokú školu. Vo vede či publicistike nebolo možné hlásať nekomunistické názory. Tak som sa obrátil k literatúre.

Rok 1956 bol v socializme prelomovým rokom. Vtedy Chruščov verejne označil Stalina za masového vraha a odsúdil stalinské obdobie. Vypukli protikomunistické nepokoje v Poľsku a Maďarsku. Došlo k istej

liberalizácii režimu. Na Slovensku začal vychádzať mesačník *Mladá tvorba*. Tam sa zišli viacerí mladí autori: Blažková, Johanides, Lenčo, ja, neskôr Šikula a iní. Nemali sme totožný svetonázor. Spájalo nás úsilie písať inak – najmä kriticky – o vtedajšej spoločnosti. Dúfali sme v reformu, poľudštenie socializmu.

Na rozdiel od Trnavskej skupiny Generácia 56 nikdy nevystúpila s programovým manifestom, no akýmsi nepísaným programom bolo odmietnutie metódy socialistického realizmu. Niektorí členovia sa však neskôr stali prorožimi autori. Čo spôsobilo, že vy ste nepodľahli na prvý pohľad lákavej ponuke „byť hore“?

Iste, niektorí mladí spisovatelia sa stali členmi komunistickej strany, čo bola vstupenka na rýchlu kariéru. Ja osobne som nebol nikdy členom vládnucej strany. Naopak, môj zlý triedny pôvod, pokus o ilegálny útek, boli dôvodmi, aby ma vtedajšia moc prísne sledovala. Členstvo v strane som v princípe dôsledne odmietal.

Váš prvý román *Krok do neznáma* vyšiel v roku 1959, no vzápätí ho vtedajší strážcovia „jedinej správnej ideológie“ dali zošrotovať a opätovne vyšiel až o štyri roky neskôr. Ako to na vás, začínajúceho literáta, zapôsobilo?

Bol to pre mňa šok. Takýto debut vtedy nemal nikto.

Život za bývalého režimu bol dobrodružstvom, životom na hojdačke. Raz hore – raz dole. Rok 1959 bol rokom represálií proti slovenskému „buržoáznemu“ nacionalizmu, rokom, keď preraďovali tisíce nepohodlných inteligentov do výroby. Boli sme mladí manželia, musel som opustiť zamestnanie, nedostali sme sľúbený byt. Našiel som miesto plánovača „vo výrobe“ čiže v záhradníctve mesta

Anton Hykisch pri preberaní Ceny Fra Angelica

Bratislava. Vzárástla vo mne autocenzúra. Písať som však neprestal.

Ešte pred „omilostením“ *Kroku do neznáma* ste vydali dve novely a poviedku *Stretol som ťa*. V roku 1965, v čase rodiaceho sa politického odmäku, vám vyšiel román *Námestie v Mähringu*, ktorý pozitívne ocenila aj kritika. Táto šťastná autobiografia sa dá označiť za výkrik túžby po slobode. V 1967 ste už legálne vycestovali na Západ, vrátili ste sa však do rodiacej sa normalizácie. Čo vás primälo nezostať v slobodnom svete? Neľutovali ste to neskôr?

Šesťdesiate roky 20. storočia v bývalom Česko-Slovensku sa v kultúre označujú ako „zlaté“ obdobie liberalizácie režimu, ktoré vyvrcholilo nástupom Dubčeka k moci v roku 1968 a následným zrušením cenzúry. Vtedy som sa odhodlal napísať román *Námestie v Mähringu*, kde som po prvý raz opísal neblahé praktiky bezpečnosti a pomery vo väzniciach. Niektoré pasáže knihy cenzúra vyhodila alebo preformulovala, ale aj tak to bol úspech.

Moja prvá cesta so zájazdom spisovateľov na slobodný Západ v roku 1967 ma šokovala a povedal som si, že takúto slobodu musíme dosiahnuť aj u nás doma.

V roku 1968 vyvrcholila moja popularita medzi čitateľmi. Pozabudol

» »

som na potrebnú opatrnosť. V článkoch a rozhlasových reláciách som bránil práva nestraníkov a nekomunistickej väčšiny obyvateľstva. Keď v auguste vpadli k nám sovietske vojská, mal som ponuky utiecť na Západ. Bol som v nemocnici po ťažkej operácii, mali sme dve malé deti a po dohode s manželkou Evou sme sa rozhodli, že ostaneme tu doma. Tu je naše miesto. Tu treba vydržať a ďalej zápasiť o kúsok slobody. Neverili sme, že takzvaná normalizácia potrvá až 20 rokov.

Myslím si, že pokojne môžeme povedať, že vaše najúspešnejšie diela sú historické romány. Zaujima vás až tak história, alebo cez históriu sa dalo povedať či aspoň naznačiť viac o slobode a o svedomí?

K písaniu historických románov som sa dostal vlastne z núdze. Po roku 1970 som mal dlhé roky zákaz publikovať. Vylúčili ma zo zväzu spisovateľov a zväzu novinárov. Musel som opustiť rozhlas, meniť zamestnania. Až v časoch uvoľnenia v Sovietskom zväze za reformátora Gorbačova mi dovolili opäť vydávať knihy. Keďže som nemohol kritizovať súčasné pomery, dal som sa na historické témy.

História ma zaujíma od malička, veď som vyrástol v starobylej historickej Banskej Štiavnici. V románe o stredovekom gotickom maliarovi Majstrovi M. S. a neskôr v životopisnom románe o katolíckej panovníčke Márii Terézii sa mi podarilo prepašovať k čitateľovi veľa myšlienok o základných kresťanských hodnotách.

Vydali ste vyše tridsať kníh, mnohé vyšli aj v cudzojazyčných prekladoch. Ste však aj autor detských kníh. Čo pre vás znamená detstvo? Ako sa píše pre najmenšieho čitateľa?

Pre deti a mládež som písal pomerne málo. Na svoje detstvo si spomínam so zmiešanými pocitmi. Moji katolícky vychovaní rodičia sa neskôr rozišli. Vychovávali ma starí rodičia a tetušky. O to viac si cením vlastnú harmonickú rodinu a dve šťastne ženate či vydaté deti.

Pre dospelávajúcu mládež som napísal dejiny automobilových pretekov Formuly 1 a knihu o vzniku mikročipov a dôležitosti počítačov. Od otca, amatérskeho motoristu,

Snímka: archív P.V.

som zdedil záľubu v automobilizme. Rád pracujem s počítačom. Mám pozitívny vzťah k novej technike, pokiaľ pomáha ľuďom pri vzájomnom porozumení.

Z mojich detských kníh za najobľúbenejšiu považujú knihu *Kamarát Čipko* s ilustráciami Petra Klúčika.

***Zjednotenú Európu kedysi
budovali presvedčení
kresťania:***

***Robert Schuman, Konrad
Adenauer, Alcide de
Gasperi, Charles de
Gaulle...***

***Dnes s hrôzou sledujem,
že z centra zjednotenej
Európy nám nanucujú
antihumánne,
antikresťanské modely.***

Sú to vtipné príhody malého chlapca Romanka a oživeného mikročipu. Knižku som napísal pre svojho obľúbeného vnuka.

Vyvrholením vašej prozaickej tvorby je rozsiahly román *Rozkoše dávnych čias*. Dá sa povedať, že je to román o druhej polovici minulého storočia, v centre ktorého sa odvíja osud nekomunistu-kresťana. Od pádu režimu demokracia v celej Európe nabrala na úžasných obrátkach, až by sme po vzore Milana Lasicu mohli povedať, že

„vonku zúri demokracia“. Neláka vás napísať pokračovanie *Rozkoší dávnych čias* povedzme pod názvom *Rozkoše súčasných čias*?

Nie ste prvý, čo ma pobáda napísať pokračovanie ironicky mienených *Rozkoší* akurát v našich časoch. Nevieť, neviem... Ešte stále nemám stopercentne zmapovanú mladosť mojej generácie. Ak dá Boh zdravia a sily, písať chcem i naďalej. Uvidíme.

Nie je to tak dávno, čo sa hovorilo, že spisovateľ je svedomie národa. Je ním ešte aj dnes? Kam kráča slovenská literatúra?

Spisovatelia boli svedomím národa (popri predstaviteľoch cirkví) najmä v časoch totalitného režimu. Dnes týmto svedomím národa možno sú, ale dobre maskovaní či ukrytí. Časy sa zmenili. Printové médiá, predovšetkým knihy a časopisy, sú na ústupe. Terén ovládli digitálne audiovizuálne či internetové médiá. Slovenský spisovateľ sa do audiovizuálnych médií, predovšetkým do televízie takmer vôbec nedostane. Žiaľ, aj verejnoprávna televízia zabuchla dvere pred spisovateľmi. Pole ovládli všadeprítomní zabávači, najmä herečky, herci – takzvané celebrity. Navyše, ak ste vekom starší, vaše názory nikoho v médiách nezaujímajú. Staroba prestala byť výhodou, je skôr prekážkou.

Čo sa týka slovenskej literatúry, staršia generácia sa odmlčala, recenzie kedysi obľúbených spisovateľov sa z komerčných dôvodov nevydávajú. Iní sa skompromitovali v starom režime, stratili morálne právo. Vyrástla mladá generácia. Niektorí sa usilujú pravdivo zachytiť minulosť i prí-

tomnosť, ale je ich málo. Väčšina novej tvorby je komerčne orientovaná na ľahko stráviteľnú „ženskú“ literatúru alebo na príbehy o mafiánoch a zločincoch. Česť výnimkám.

Po páde komunistického režimu ste sa angažovali aj politicko-spoločensky. Vo vašich esejach pomenovávate veci pravými názvami, aj proti takzvanému väčšinovému názoru. Čo vás najväčšmi trápi na dnešnom svete? Ako vidíte ďalší vývoj v Európe a to nielen ako literát?

Viacročný pobyt za oceánom v diplomatických službách ma priviedol k živému záujmu o problém globalizácie a jej vplyvu na naše malé Slovensko. Hlboko ma znepokojuje osud Európy ako našej širšej vlasti. Ešte nedávno sme vkladali veľké nádeje do nášho členstva v Európskej únii. Samostatné Slovensko sa vymanilo z medzinárodnej izolácie a stalo sa členom euroatlantických štruktúr. To je potešiteľné. Menej potešiteľné je nové ideové smerovanie západnej civilizácie. Zjednotenú Európu kedy si budovali presvedčení kresťania: Robert Schuman, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi, Charles de Gaulle... Dnes s hrôzou sledujem, že z cen-

Snímka: archív A.H.

tra zjednotenej Európy nám nanucujú antihumánne, antikresťanské modely. Európska civilizácia založená na hodnotách hebrejského monoteizmu, gréckej filozofie, rímskeho práva a univerzálneho kresťanstva sa dnes vnútorne rozkladá. V mene slobody a ľudských práv ju deštruujú mocné lobistické skupiny.

Na svetovom kolbisku súperia o vplyv nad ľudstvom veľké civili-

začné zoskupenia: čínske, indické, a najmä moslimské. Vykazujú mohutný demografický rast. Euroamerická civilizácia je v defenzíve. Ba čo viac, sama sa oslabuje a rozkladá vnútornými deštruktívnymi silami. Rozklad klasickej monogamnej rodiny v Európe vedie k demografickej stagnácii. Hrozí, že o 20–30 rokov v Európe (a teda aj na Slovensku) rapídne klesne počet pôvodného obyvateľstva a naše štáty ovládnu obyvatelia iných kultúr a etník. Európa sa premení na skanzen s opustenými kultúrnymi pamiatkami a chrámami.

Zastaviť rozklad klasickej rodiny, oživiť základné kresťanské hodnoty v národoch Európy je najdôležitejšou otázkou dneška. Všetci mysliaci ľudia, vrátane spisovateľov, umelcov, zodpovedných politikov, musia sa vážne zamyslieť nad našou budúcnosťou. Každý z dnešnej generácie je zodpovedný za osud našich detí a vnukov. Štafeta viery v Boha, posolstvo Ježiša Krista ľuďom sa nesmie a nemôže narušiť či pretrhnúť. Nás všetkých sa raz Všemohúci opýta, čo sme urobili pre jeho dielo i pre vlastnú spásu.

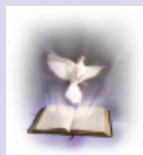
Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL

Biblická súťaž Biblia pre všetkých 2014

Diecézny katechetický úrad v Bratislave ponúka pre farnosti možnosť zapojiť sa do Tretieho ročníka biblickej súťaže

Biblia pre všetkých.

Súťaž bude aj tento rok prebiehať na farskej, dekanátnej a napokon diecéznej úrovni. Zapojiť sa do nej môžu veriaci bez obmedzenia veku, vždy v trojčlenných, ľubovoľne vytvorených družstvách vo farnosti, tak, ako to bolo aj v predošlých dvoch ročníkoch.

Témou tohtoročného ročníka súťaže sú:

Kniha Exodus, kapitoly 1– 24

Kniha proroka Jonáša

Evanjelium podľa Jána

Farské kolá sa uskutočnia 25.–27. apríla 2014, dekanátne kolá 17.–18. mája 2014 a diecézne kolo sa uskutoční 7. júna 2014 v Bratislave.

Je potrebné, aby jednotlivé družstvá poslali **prihlášky** samostatne na adresu: **Diecézny katechetický úrad Bratislavskej arcidiecézy, Špitálska 7, 814 92 Bratislava**, po potvrdení miestnym správcom farnosti, **do konca februára 2014.**

Akékoľvek otázky ohľadne biblickej súťaže môžete poslať na mailovú adresu **dku.bratislava@gmail.com**.

Sv. Augustín: Rukoväť a Rozhovory

Sv. Augustín Aurelius (354–430), jeden z najvýznamnejších konvertitov v dejinách kresťanstva, biskup, mysliteľ a spisovateľ, bol vášnivý hľadač pravdy; žil v plnej nádeji, že pravdu možno nájsť – tou pravdou je Boh. A pretože ho miluje, hľadá ho aj v dielach *Duchovná rukoväť* a *Rozhovory duše s Bohom*, ktoré u nás vyšli v jednej knihe.

Na záložke knihy, ktorú preložil do slovenčiny Pavol Hrtus Jurina, čítame: „Po úchvatných *Vyznaniach* dostávajú sa slovenskému čitateľovi do rúk dve menšie diela sv. Augustína; menšie rozsahom, ale nie menšie v úprimnosti, s ktorou odhaľuje veľké srdce všetky záhyby svojich túžob, nie menšie v hĺbke a ponore pri hľadaní pravdy a zmyslu života. Augustín neuspokojuje sa tu prepisom všednej reality, ale preniká až ku koreňom jestvovania.“

KRÁSA MYŠLIENOK

Sú to pekné a výstižné slová. Môžeme dodať, že v roku 1948 ešte vyšiel preklad *Božieho štátu* (*Vyznania* aj *Boží štát* boli po roku 1989 vydané znova v reedícii). Bolo isto náročné prekladať tieto texty, vzhľadom na dlhý čas, ktorý uplynul od ich napísania. Spôsob myslenia a reči bol vtedy, pred stáročiami, iný ako dnes, hoci základné otázky ľudského bytia sa nemenia. Napokon, veľkosť, resp. aktuálnosť diela sv. Augustína nespočíva v kráse slov a literárneho slohu, ale v kráse a hĺbke myšlienok. Centrom záujmu je tu pravý zmysel jestvovania, osud duše a najmä pôvodca všetkého – samotný Boh.

Duchovná rukoväť a *Rozhovory duše s Bohom* patria teda svojím rozsahom k menším spisom autora. Z nášho pohľadu prvé dielo pôsobí koncíznejšie, druhé predstavuje mohutnejšie, exaltovanejšie prúd slov, ktoré chcú (no nestačia) vyjadriť všetky hnutia a poryvy duše, túžiacej po oslobodení, odpustení, vyrovnanosti, po spojení s Bohom. Napriek rozdielom oba texty spája meditatívna, kontemplatívna dikcia, založená na vnútornom dialógu človeka (duše) a Stvoriteľa.

RIZIKO ZATRATENIA

Nábožná duša sa prihovára Bohu, chváli ho a velebí, vzdáva vďaky, ospevuje jeho veľkosť a múdrosť: „Si skutočne nevysloviteľný, preto Ťa nemožno ani opísať, ani obsiahnuť.“ Ľudské srdce, ktoré nezakotvilo vo viere, nemôže dosiahnuť uspokojenie. Dokonalá

blaženosť je možná iba v nebeskom kráľovstve – ako píše svätec – tam už niet strachu zo smrti, ani škaredosti, ani hnevu, závesti, lakomstva... tam uvidíme prorokov a apoštolov a uvidíme aj svojich predkov, ale nadovšetko, uvidíme Boha: „*Blahoslavená duša, ktorá sa vyslobodila z pozemského žalára a slobodne sa vznáša k nebu. Blahoslavená duša, ktorá sa díva na Teba, najsladší Pane, tvárou v tvár.*“

Silno tu rezonuje vedomie ľudskej (osobnej) slabosti a hriechnosti, ako aj reflexia zápasu medzi dobrom a zlom. Autor aj v modlitbe, aj v meditácii premýšľa, kladie si otázky, hľadá správne odpovede. Kladie otázky, ktoré dnešný človek neraz trestuhodne obchádza. Dnes akosi málo myslíme na riziko zatratenia, sme náchylní prehliadať zlo,

Antikvariát

nechceme si priznať hriech. Bez Boha človek smeruje k ničote, nerozpoznáva dobro a zlo, telo ho zráža k zemi. Podľa sv. Augustína veľmi záleží na našej vôli: „*Dobrá vôľa si vie nakloniť i veľebu najvznešenejšej Trojice.*“

ASPOŇ TROCHU POCHOPÍŤ PRAVDU

Autor spája poznanie s láskou. Z miery poznania a pochopenia je odvodená miera lásky a radosti. V kresťanskom duchu sa pravda viaže na dobro. Ale na začiatku stojí viera – ako Boží dar, ako milosť. V kapitole *Božia dobrota* čítame: „*Nepokúšam sa, Pane, preniknúť hĺbku Tvoju, lebo vôbec nemôžem porovnať s ňou svoj rozum. Žiadam si aspoň trochu pochopiť Tvoju pravdu, v ktorú verí a ktorú miluje moje srdce. Nie preto si žiadam rozumieť, aby som veril, ale preto verím, aby som rozumel.*“

Sv. Augustín hojne čerpal zo Svätého písma a z diel kresťanskej tradície (teraz vidíme, že sa časom stal jej súčasťou). Svoju osobnú skúsenosť, objavovanie súladu medzi vierou a rozumom, svoje obrátenie transformoval na poslanstvo s univerzálnou platnosťou. Prihovára sa nám svojou vierou, ktorá je stále aktuálna, hoci sa ohlasuje oddávna. Učí nás, že uznanie vlastnej biedy a hriechnosti sa stáva chválou a uznaním veľkosti Stvoriteľa; keď človek premýšľa o Bohu a túži po jeho blízkosti, po plnení jeho vôle, vtedy ho nedlávi bremeno smrteľnosti tak strašne ako inokedy.

JÁN MARŠÁLEK

**Svätý Augustín / *Duchovná rukoväť* a *Rozhovory duše s Bohom*
Trnava, Spolok sv. Vojtecha, 1946**

Po Vatikáne doma

Výstava Sv. Cyril a Metod – patróni Európy. Najstaršie doklady počiatkov kresťanstva na Slovensku je verejnosti sprístupnená v predsálí Rytierskej siene Bratislavského hradu od 21. februára do 6. júla 2014.

V rámci minuloročných osláv 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, pripravilo Slovenské národné múzeum a Archeologický ústav SAV v Nitre v spolupráci s Veľvyslanectvom SR pri Svätej stolici a Ministerstvom kultúry SR reprezentačnú výstavu na pôde Vatikánskych múzeí v Ríme (12. 11. 2013 – 26. 1. 2014). Pre slovenské múzejníctvo predstavuje výstavný projekt významný úspech – Vatikánske múzeá patria k najnavštevovanejším a najprestížnejším svetovým múzeám.

Bezprostredne po skončení výstavy vo Večnom meste ju organizátori predstavujú aj na domácej pôde, na Bratislavskom hrade, takmer symbolicky v blízkosti odkrytých základov veľkomoravskej baziliky.

Na výstave budú prezentované archeologické nálezy zo slovenského územia a literárne pamiatky od doby rímskej po stredovek, súvisiace s kristianizáciou Slovenska. Niektoré z nich sú unikátne z celoeurópskeho historického i umelecko-remeselného hľadiska. Zbierkové predmety na výsta-

vu zapožičalo viacero slovenských múzejných inštitúcií. Okrem originálnych zbierkových predmetov budú na výstave predstavené aj makety – rekonštrukcie veľkomoravských kostolov objavených na Slovensku. Kostoly boli na základe archeologických poznatkov vymodelované do trojrozmernej podoby práve pre túto príležitosť.

Panelová časť výstavy priblíži návštevníkom Slovensko ako štát Európskej únie aj ako historické teritórium.

Kurátormi výstavy sú Matej Ruttkay, Vladimír Turčan, Branislav Panis a Alena Piatrová. Výstavu je možné vidieť denne okrem pondelka od 9.00 do 17.00, posledný vstup o 16.00 h.

Top exponáty

- pozlátané plakety a zvon z Bojne;
- Nitriansky evanjeliár – najstaršia kniha zachovaná na Slovensku;
- slonovinová pyxida (Čierne Kľačany) vyrobená v Byzancii v 5. storočí, považovaná niektorými autorami za dar prinesený členmi byzantskej misie veľkomoravskému kniežat'u Rastislavovi (obrázok vľavo);
- bronzová kaptorga v tvare kríža s vyobrazením Svätej Trojice z 9.-11. storočia (Veľká Mača) (obrázok na panely vpravo hore).

-red-
(Snímky: SNM)

**Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre**

VOX

**Celý ročník
si môžete objednať**

kedykoľvek v priebehu roka.

Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Pozor! Zmena čísla bankového konta:
SK20 0200 0000 0075 1694 9112**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu**

VOX

**Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Občianske združenie

Vox In Deserto

Sídlo OZ ViD a adresa redakcie:

Dvojkrižna 4, 821 07 Bratislava

ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:

vox@prikryl.sk

+421 915 793 811

Číslo bankového konta:

IBAN: SK20 0200 0000 0075 1694 9112

BIC: SUBASKBX

Šéfredaktor: Pavol Prikryl

tel. +421 915 793 811,

e-mail: vox@prikryl.sk,

prikryl62@gmail.com